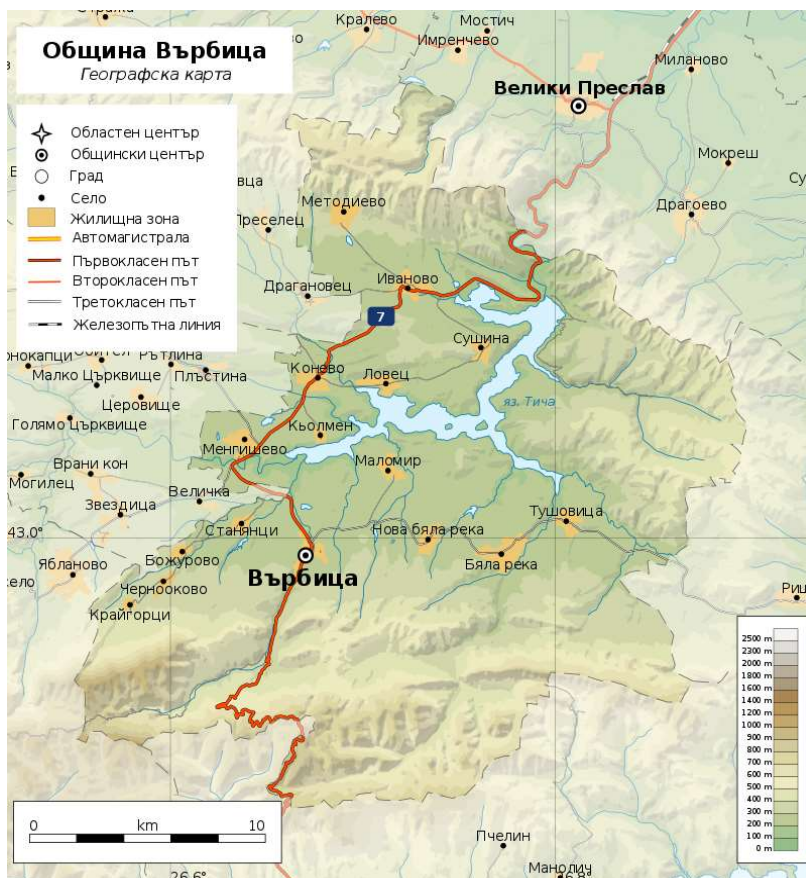




ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.



*Приет с Решение №5 по Протокол №22 от 20.12.2024г.
на Общински съвет Върбица*



СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	3
ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
МЕТОДИКА	7
МЕЖДИННА ОЦЕНКА	
I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА В ПЕРИОДА 2021 – 2023 ГОДИНА.....	9
II. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ...	40
III. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПИРО	53
IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ	57
V. ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО И МОНИТОРИНГА НА ПИРО.....	65
ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ	67
ПРЕПОРЪКИ	70
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ, СХЕМИТЕ	71



СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ – Агенция по заетостта
АНКПР - Актуализирана национална концепция за пространствено развитие
АПИ – Агенция „Пътна инфраструктура“
БАБХ – Българска агенция по безопасност на храните
БД – Басейнова дирекция
ВЕИ – възобновяеми енергийни източници
ВиК – водоснабдяване и канализация
ВОМР – водено от общностите местно развитие
ГД ГРАО - Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“
ДМА – дълготрайни материални активи
ДБ – държавен бюджет
ДБТ – Дирекция „Бюро по труда“
ДГ – детска градина
ДГС/ДЛС – Държавно горско/ловно стопанство
ДСП – Домашен социален патронаж/ Дирекция „Социално подпомагане“
ЕЗФРСР - Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИП – Европейско икономическо пространство
ЕО – екологична оценка
ЕС – Европейски съюз
ЕСИФ - Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ – Европейски социален фонд
ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗРР – Закон за регионалното развитие
ЗЗ – защитени зони
ЗМ – защитени местности
ЗТ – защитени територии
ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда
ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение
ИТИ – Интегрирани териториални инвестиции
ИТП – Интегриран териториален подход
ИТС – Интегрирана териториална стратегия
ИТСРСИР – Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район
КИТИ – Концепция за интегрирани териториални инвестиции
МБАЛ – Многопрофилна болница за активно лечение
МДТ – Местни данъци и такси
МЗ – Министерство на здравеопазването
МИГ – Местна инициативна група
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
МО – Междинна оценка
МОН – Министерство на образованието и науката
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МСП – малки и средни предприятия
НИРД – научно-изследователска и развойна дейност
НПВУ – Национален план за възстановяване и устойчивост
НПО – неправителствени организации
НСИ – Национален статистически институт



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България
НСРР – Национална стратегия за регионално развитие
НУ – Начално училище
НЧ – Народно читалище
NUTS – обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз
ОБ – общински бюджет
ОДЗ – Областна дирекция „Земеделие“
ОП – Оперативна/и програма/и
ОПЕУТП – Оперативна програма „Електронно управление и техническа помощ“
ОПОС – Оперативна програма за околна среда
ОСИ - Отдел „Статистически изследвания“
ОСП – Обща селскостопанска политика
ОПИК – Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност
ОПНОИР – Оперативна програма за наука и образование за интелигентен растеж
ОПНИИДИТ – Оперативна програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация
ОПР – Общински план за развитие
ОПРР – Оперативна програма за развитие на регионите
ОПРЧР – Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
ОПТС – Оперативна програма за транспортна свързаност
ОПХОМП – Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане
ОУ – основно училище
ОУП – общ/и устройствен/и план/ове
ПИРО – План за интегрирано развитие на община
ПКИП - Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“
ПМДРА – Програма за морско дело, рибарство и аквакултури
ПО – Програма „Образование“ / Последваща оценка
ПОС – Програма „Околна среда“
ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРР – Програма „Развитие на регионите“
ПРСР – Програма за развитие на селските райони
ПРЧР – Програма „Развитие на човешките ресурси“
ПСПВ – пречиствателна станция за питейни води
ПСОВ - пречиствателна станция за отпадъчни води
ПТП – Програма „Техническа помощ“
ПХОМП – Програма „Храни и основно материално подпомагане“
ПЧИ – преки чужди инвестиции
РБ – Република България / Републикански бюджет
РДГ – Регионална дирекция по горите
РЗИ – Регионален център по здравеопазване
РИОСВ - Регионална инспекция по околната среда и водите
РСЗ – Регионална служба по заетостта
РСР – Регионален съвет за развитие
СИР – Североизточен район
СПРЗСР – Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
СУ – средно училище
ТБО – твърди битови отпадъци/ такса битови отпадъци
ТГС – трансгранично сътрудничество



ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът обобщава резултатите от междинната оценка (МО) на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Върбица 2021-2027 г. (ПИРО) за първите три години от неговото действие и прилагане. Междинната оценка обхваща периода 2021-2023 г. и е изготвена на основание чл. 33 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и чл. 26 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР). Съгласно нормативните изисквания за реализацията на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие се извършва междинна оценка в средата на периода на тяхното действие.

Планът за интегрирано развитие е документ, който определя средносрочните цели и приоритети на община Върбица в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен район и Общия устройствен план на общината.

Планът за интегрирано развитие на община Върбица за периода 2021 – 2027 г. е приет от Общински съвет – Върбица с Решение № 03/Протокол № 29 от 22.12.2021 г., на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА и на основание чл.23, т.1 и чл.24, т.1 от Закона за регионалното развитие, във връзка с чл.21, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Планът за интегрирано развитие е разработен за срок от 7 години, които съвпадат с програмния период на ЕС. Като стратегически документ той обвързва сравнителните предимства, ресурси и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, насочени към устойчиво, интегрирано развитие, по-добро качество на живот и по-висок жизнен стандарт за хората. Документът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на редица нормативни документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, кадастъра, опазването на околната среда, насърчаване на инвестициите, устойчиво развитие на туризма и други.

Междинната оценка е част от триадата оценки – „предварителна-междинна-последваща“, като всяка от тях е функция на предходната и се стреми да подобри качеството на стратегическия документ и резултатността в постигане на целите му. Предварителната оценка на ПИРО е изготвена при неговото разработване през 2021 г.

Основната цел на ПИРО на община Върбица за периода 2021-2027 г. е стимулиране на устойчив растеж и осигуряване на пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и ресурси, за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия, съгласно чл. 13, ал. 2 от ЗРР. ПИРО е разработен и се прилага за цялата територия на общината.

Съгласно нормативните изисквания на ЗРР, настоящият Доклад за междинна оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Първите три елемента са свързани с анализ и оценка на различните аспекти от изпълнението, докато финалният включва изводи и препоръки за подобряване на организацията и реализацията на плана.

Първият елемент е свързан с общ преглед на проектите и инициативите с принос към плана – реализирани или в процес на реализация в рамките на отчетния период 2021-2023 г. Систематизирани са различни проекти и инициативи и е определена тяхната принадлежност към приоритетните области и цели на ПИРО.

Вторият компонент оценява степента в изпълнението на целите и приоритетните области, като надгражда оценката на първоначалните резултати. Стойностите на систематизираните проекти и инициативи са обобщени в обща финансова оценка за



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



изпълнението на ПИРО. В този елемент са сравнени актуалните и целевите стойности на индикаторите, заложен в плана.

Преценката на ефективността и ефикасността на изпълнението се аргументира от съотношението между направените разходи и постигнатите ползи в рамките на целите и приоритетните области. Този трети компонент синтезира информацията за проектите и индикаторите от предните части и добавя обзор на предприетите действия по изпълнението и наблюдението на ПИРО.

Четвъртият елемент отразява най-важните констатации относно идентифицираните проблемни области и ограничители на развитието на местно ниво, попречили на изпълнението на плана през първите три години от неговото прилагане. Изводите са ориентирани спрямо трите основни теми в оценката: проекти и инициативи; индикатори; действия по изпълнението и наблюдението на плана.

Конкретните препоръки са базирани на изводите и са насочени към подобряване процеса на реализация на ПИРО в оставащия период на неговото действие до 2027 г.

Междинната оценка има за цел да установи как са използвани обществените ресурси, каква е ефикасността на извършените интервенции, в каква степен са потвърдени предвидените резултати и постигнати заложените цели. Тя проучва факторите за регистрирания успех или неуспех на намеренията за промяна, прави обобщени изводи за устойчивостта на резултатите и осигурената продължителност на въздействията.

Междинната оценка е предприето действие за анализ на провеждането и резултатите от определен брой инициативи, които се осъществяват в повече или по-малко, формализирана методологична и институционална рамка с оглед на отчитането и/или подобряването на определени публични дейности, по-специално посредством сравняване на резултатите с поставените цели и с използваните средства и ресурси.

Междинната оценка включва анализ и оценка на изпълнението на целите и приоритетите, релевантността на ПИРО и капацитета за организация и координация на отговорните за неговото прилагане органи.

Целта на настоящата междинната оценка е да осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от реализацията на Плана за интегрирано развитие на община Върбица за първите три години от неговото прилагане 2021-2023 г. Оценката следва да направи необходимите изводи и препоръки за подобряване на управлението и координацията по изпълнение на заложените цели и приоритети за оставащия период на неговото действие до 2027 г.

За постигането на тези цели са изпълнени следните задачи:

- Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО и степен на постигане на съответните цели;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- Изследване на промените във вътрешната и външната среда в контекста на прилагане и реализация на заложените мерки и дейности в ПИРО;
- Актуален преглед за съответствие и приложимост на заложените цели и приоритети със социално-икономическите условия и фактори на средата;
- Изводи и препоръки за оптимизиране на въздействието на ПИРО.

Основните критерии, които са използвани при междинната оценка са критериите за приложимост, обосноваемост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

В изготвянето и обсъждането на проекта на настоящия Доклад за междинна оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Върбица за периода 2021-2027 г. участваха представители на Общинската администрация, независими експерти и различни заинтересовани страни.



МЕТОДИКА

Избраната методика е насочена към постигане на обективност на междинната оценка относно първоначалните резултати от реализацията на ПИРО, стратегията и мерките за координация на документа през първите три години от неговото прилагане. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за оптимизация и подобряване на работата по изпълнение на плановия документ за оставащия период на неговото действие до 2027 г.

I. ЕТАПИ НА МО - Оценката на ПИРО премина последователно през следните етапи:

➤ **ПРОУЧВАНЕ:** На този етап беше създадена организацията за провеждане на междинната оценка и беше събрана базова информация и статистически данни за нуждите на анализа и оценката.

За целите на проучването бяха използвани справки, информация от различни институции и консултации с Общинска администрация – Върбица.

➤ **АНАЛИЗ И ОЦЕНКА:** На този етап беше извършено обобщаване, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация. Изготвена беше междинна оценка на изпълнението на ПИРО, резултатите от която са описани в настоящия доклад. Извършен е подробен анализ и оценка на промените в социално-икономическото развитие на общината, изпълнението на целите и приоритетите на плана и капацитета на отговорните за неговото прилагане органи. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за подобряване на работата по изпълнение на ПИРО за периода до края на неговото действие (2027 г.).

➤ **СЪГЛАСУВАНЕ И ПРИКЛЮЧВАНЕ:** Това е заключителния етап, свързан със съгласуване на Доклада от междинната оценка и направените констатации с Общинска администрация – Върбица. Направените допълнения, коментари и забележки от страна на администрацията са взети под внимание и са включени в доклада за междинната оценка.

II. МЕТОДОЛОГИЯ

За изготвяне на междинната оценка са използвани следните методи:

- Наблюдение – пряк метод за събиране на данни и информация;
- Проучване – проучване на документи, информация и данни от различни източници;
- Описание – описват се факти, данни, резултати, констатации, препоръки и изводи;
- Анализ и синтез – анализира се базовата входяща информация и данни и се обобщават резултатите за нивото на изпълнение на ПИРО;
- Оценка – оценява се степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други;
- Сравнение – сравняват се данни, факти, показатели и резултати. На база на сравнението се правят изводи и препоръки;
- Работа в екип – съгласуваност, разпределение на задачите и пълен синхрон в действията на екипа за изготвяне на последващата оценка за изпълнение на ПИРО;
- Индексен метод - изравняване равнището на даден показател, заложен в ПИРО към неговото равнище в минал период или време, прието за база;
- Графичен метод – за изобразяване на данни, факти, тенденции чрез геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината.

III. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

За междинната оценка са използвани следните източници на данни и информация:

1. План за интегрирано развитие на община Върбица 2021-2027 г.;
2. Интегрирана териториална стратегия за развитие на СИР 2021-2027 г.;
3. Годишни доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО за 2021, 2022 и 2023 г.
4. Официални данни от Отдел „Статистически изследвания“ – Шумен, ДБТ – Велики Преслав, ДСП – Велики Преслав, ОСЗ – Върбица, ОДЗ – Шумен, ДГС - Върбица, РЗИ – Шумен, БАБХ, ДФЗ и др. институции;
5. Справки, доклади и отчети на Община Върбица;



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



6. Отчети за изпълнение на бюджета на община Върбица за периода 2021-2023 г.;
7. Планове и отчети за разходите по Капиталовите програми на Община Върбица за периода 2021-2023 г.
8. Справки и данни от ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България;
9. Интернет страници и портали: Община Върбица, ИСУН, НСИ, Инфостат, ГРАО, АЗ, ПУДООС и др.
10. Официални страници на УО на оперативните програми, финансирани от ЕС и др.

Междинната оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Върбица се фокусира върху аналитичен обзор и сравнителен анализ на резултатите и въздействието от неговото прилагане за периода 2021-2023 г., при отчитане на настъпилите социално-икономически и политически промени на местно, регионално и национално ниво, в светлината на промените в регионалната политика на ЕС и усложнената международна обстановка - пандемия, войни, миграция, икономически и финансови кризи.

Предмет на настоящата разработка е многостранното развитие на община Върбица, свързано с изпълнението на проекти и инициативи с принос към стратегията и програмата за реализация на ПИРО. Докато общинският план анализира и оценява състоянието и тенденциите на развитие в общината, междинната оценка обхваща социално-икономическото развитие от гледна точка на изпълнението на плана.

Докладът за междинна оценка е изготвен с натрупване на всички проекти, обекти и дейности, реализирани на територията на община Върбица от 2021 г. до 2023 г., включително приключените и в процес на изпълнение. По този начин констатациите на настоящия Доклад са неразделна част от общата оценка на общинското управление и реализация на Плана за първите три години от неговото прилагане. Констатациите на етапа на междинна оценка са основа за бъдещото стратегическо планиране в общината и подобряване на местното и регионално развитие до края на програмния период – 2027 г.

В цялостния процес на наблюдение и оценка на ПИРО при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество и други заинтересовани страни.

Общинският съвет е орган за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие. Мониторингът и контролът на изпълнението са неразделна част от общия процес на реализиране на публични политики в Община Върбица. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите, заложи в плана посредством реализацията на мерки и проекти/дейности и включените индикатори за оценка.

Системата за наблюдение и оценка осигурява ефективното изпълнение на плана с оглед постигане на целите за балансирано, устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на определени проекти и дейности. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация, като отчита изпълнението на включените проекти и дейности по приоритети и мерки.

Чрез мониторинга на ПИРО се цели да се предостави на компетентните местни органи (Общински съвет – Върбица, Кмета на общината, служителите от общинска администрация), както и на всички заинтересовани страни (социално-икономически партньори и структури на гражданското общество), актуална информация за прогреса или липсата на напредък в изпълнението на поставените цели. В резултат на мониторинга, важен етап от който е междинната оценка, могат да се направят своевременни промени в начина на организация и изпълнение, в приоритетите и целите на ПИРО, който трябва винаги да следва актуалните теми и проблеми на обществото и политиките за тяхното разрешаване.



МЕЖДИННА ОЦЕНКА

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА В ПЕРИОДА 2021 – 2023 ГОДИНА

Анализ на факторите на средата

Изпълнението на ПИРО стартира в условия на усложнена социално-икономическа и политическа обстановка, белязана от непрекъснати световни и национални кризи.

Отчетният период 2021-2023 ще остане в историята с поредицата трудни, неспокойни и динамични години, поставили страната ни и българските общини на сериозни изпитания.

Извънредни ситуации, продължителна пандемия от коронавирус (COVID-19), военни конфликти в Украйна и Израел, постоянно вътрешнополитическо напрежение, нестабилност, многократни парламентарни избори и задълбочаващи се икономически, финансови и енергийни кризи. Всичко това оказва изключително негативно влияние на социално-икономическите процеси и забави изпълнението на важни общински проекти и дейности.

Глобалната здравна криза, породена от коронавируса, беше с трудно прогнозируеми измерения и наложи нови сценарии за бъдещето и промени в стратегическото планиране и в приоритетите на общинските политики. Предприети бяха мерки за ограничаване на заболяемостта и помощ за здравната система, за насърчаване на засегнатия бизнес и социална подкрепа в защита на най-уязвимите групи от населението.

Нарастващата политическа нестабилност у нас, тежката вътрешна икономическа криза и епидемична обстановка, се отразиха негативно на бизнеса, на покупателната способност и жизнения стандарт на населението. Ограниченията в начина на живот и неизбежните от това негативни икономически последици доведоха до рекорден ръст на инфлацията, повишаване на безработицата, поскъпване на цените на енергоносителите и храните от първа необходимост. Наложително се въведоха някои непопулярни мерки за икономии на ел. енергия. Увеличиха се непредвидените разходи в общинския бюджет.

Пандемията постепенно отшумява през 2022 година, когато започва войната в Украйна, предизвикала задълбочаване на икономическите и политически проблеми, допълнително усложнени от природни бедствия, множество протести, растяща инфлация, задълбочаваща се енергийна криза.

Българските общини бяха пряко засегнати от високата инфлация, от неочаквания и непредвидим ръст на цените на някои стоки и енергоносители. В тези условия се наложи динамична смяна на приоритетите, въвеждане на нови, непланирани мерки и значително увеличение на непредвидените разходи в общинските бюджети.

Политическата нестабилност с честа смяна на централната власт и служебни кабинети се задълбочи през 2023 г. с поредните предсрочни парламентарни избори и нов модел на управление с премиер на ротация. Инфлацията забавя темпове, но икономическата, политическа и социална кризи и обществено недоволство продължават да влияят върху местните приоритети и публичните финанси.

Последната отчетна година се характеризира със закъсняло приемане на държавен бюджет, неработещи оперативни програми за периода 2021-2027 г., неефективен Национален план за възстановяване и устойчивост, неприет Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони. Всичко това се отразява негативно на резултатите от изпълнението на Плана за интегрирано развитие и трябва да бъде отчетено на етапа на МО.

Продължителната липса на възможности за кандидатстване за европейско финансиране забави изпълнението на голяма част от проектите, включени в ПИРО. Негативните демографски тенденции също оказваха силен натиск върху развитието на социалните системи и неблагоприятно влияние върху икономиката. Тези процеси наложиха преориентиране на



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА на План за интегрирано развитие на община Върбица 2021-2027 г.



ресурсите на общините, но и инвестиции в развитие на капацитета на администрациите за успешно справяне с проблемите и по-добро планиране. Въпреки това 2023 беше и годината, в която приключи битката с коронавируса. В тези условия през есента се проведе и редовните избори за местна власт.

Новият мандат 2023-2027 г. съвпада по време с приключването на програмния период и предстои активна работа по наваксване на забавянето и постигане на съществен напредък в изпълнението на плановете за развитие. Общините са изправени пред предизвикателствата на дигиталната трансформация и зеления преход. Общите европейски политики трябва да бъдат успешно интегрирани във всички процеси, свързани с работата на администрациите.

Настоящият програмен период налага общините да реализират все повече проекти и дейности в партньорства с други общини, с научни организации и университети, с гражданския сектор. Този процес е свързан не само с придобиване на нови умения, но и с промяна на цялостния подход за стратегическо планиране и търсене на възможности за финансиране, чрез интегрирани териториални инвестиции. Не на последно място, подготовката за приемане на страната ни в еврозоната поставя както директни задачи на местните администрации, така и очаквания за активност от тяхна страна за доброто информироване на гражданите и гарантиране на спокойствието и сигурността.

Въпреки трудностите през целия отчетен период 2021-2023 година Община Върбица продължава да работи за изпълнение на предвидените проекти, мерки и дейности, насочени към подобряване състоянието на населените места, изграждане на съвременна инфраструктура, чиста околна среда, създаване на благоприятни условия за бизнеса, привличане на инвестиции, повишено качество на обществените услуги, по-добро образование и достъпно здравеопазване. Усилията на общината са насочени към максимално развитие на туристическия потенциал, обогатяване на културния живот и популяризиране на дестинацията.

Изпълнението на ПИРО се извършва при спазване принципите за законосъобразност, прозрачност и публичност, защита на обществените интереси, ефективно и целесъобразно използване на финансовия ресурс, включително за покриване на извънредните и непредвидени разходи. При анализиране на изпълнението на ПИРО в настоящия Доклад за междинна оценка са отразени настъпилите промени в условията на живот, оказващи пряко въздействие върху социално-икономическото развитие на община Върбица през отчетния период 2021-2023 г.

Сравнителна характеристика

При анализиране и проследяване на условията за изпълнение на ПИРО в настоящия доклад за междинна оценка е направена сравнителна характеристика като са отчетени промените в основни показатели, оказващи въздействие върху социално-икономическото развитие на община Върбица. Направено е сравнение на стойностите на ключовите показатели през 2020 г. – базова преди прилагането на ПИРО и през отчетната 2023 г.

Демографските тенденции са важен показател за социално-икономическото състояние и перспективи за развитие на общината. Основни източници на информация и демографски данни са Националният статистически институт (НСИ) и Главна дирекция ГРАО чрез своята Национална база данни „Население”.

Върбица е една от 10-те общини в област Шумен. През анализирания период тя запазва второ място по територия и пето място по население в областта. В община Върбица в края на 2023 г. живеят 7697 души или 5% от населението на област Шумен (относителният дял намалява с 1% спрямо 2020 г.) и 0,93% от населението на СИР (към 2020 г. е 1,12%). Данните в Таблица 1 показват намаляване на населението във всички общини на територията на област Шумен. Демографската криза в района се задълбочава.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Върбица и останалите общини в област Шумен 2020-2023 г.

Район, област, община	Територия кв. км. за 2020 г. и 2023 г.		Население брой 31.12.2020 г. и 31.12.2023 г.		Гъстота на населението за души на кв. км. 2020 г. и 2022 г.	
	2020	2023	2020	2023	2020	2023
Република България	110372	110997	6916548	6445481	62.67	58.07
Североизточен район	14645	14634	922230	826134	62.97	56.45
Област Шумен	3393	3393	171781	149699	50.63	44.12
Велики Преслав	275	278	12148	10096	44.17	36.32
Венец	209	210	7145	6209	34.19	29.57
Върбица	458	457	10412	7697	22.73	16.84
Каолиново	294	293	12888	10707	43.84	36.54
Каспичан	275	275	7478	6283	27.19	22.85
Никола Козлево	265	265	6310	5338	23.81	20.14
Нови Пазар	318	317	15799	14409	49.68	45.45
Смядово	355	353	6109	5332	17.21	15.10
Хитрино	288	289	7105	6054	24.67	20.95
Шумен	657	656	86387	77574	131.49	118.25

Източник: Национален статистически институт

Средната гъстота на населението в община Върбица (16,84 души на кв. км. за 2023 г.) е по-малка от средните стойности за област Шумен (44,12), както и от средната гъстота за страната (58,07) и за СИР (56,45 души на кв. км.). В рамките на анализирания години средната гъстота на населението намалява във всички общини в областта.

По брой населени места (16), община Върбица се нарежда на трето място в областта. Най-много са населените места в община Шумен – 27 и община Хитрино – 21, а най-малко в общините Каспичан - 9 и Смядово – 10. Броят на населените места в общината се запазва непроменен в рамките на отчетния период 2020-2023 г. и селищната система е устойчива.

Можем да обобщим, че за трите изследвани години община Върбица запазва позициите си в регионален план по отношение на териториалния обхват и броя на населението сред общините в област Шумен.

Според Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.), община Върбица попада в групата от 5-то йерархично ниво. Това са малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини.

Към 2023 г. община Върбица е с по-ниска степен на урбанизация спрямо тенденциите в областта, Североизточен район и в страната. Относителният дял на градското население в общината е 31%, което показва относително балансирано разпределение на населението в града и селата. За сравнение равнището на урбанизация в област Шумен за 2023 г. е 61%, а урбанизацията за Североизточен район и за страната - 74%.

Демографска характеристика

Демографските тенденции са важен показател за социално-икономическото състояние и перспективи за развитие на общината. Основни източници на информация и демографски данни са Националният статистически институт (НСИ) и Главна дирекция ГРАО чрез своята Национална база данни „Население“.

Динамиката показва трайна тенденция на намаляване на населението в община Върбица (с 25% през 2023 г. спрямо базовата за ПИРО 2021 г.). За пет годишния период 2019-2023 г. населението на общината е намаляло с 26%.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Рязко намаляване на жителите на общината се отчита от НСИ при последното Преброяване на населението от есента на 2021 г., резултатите от което се отразяват в данните за 2022 г.

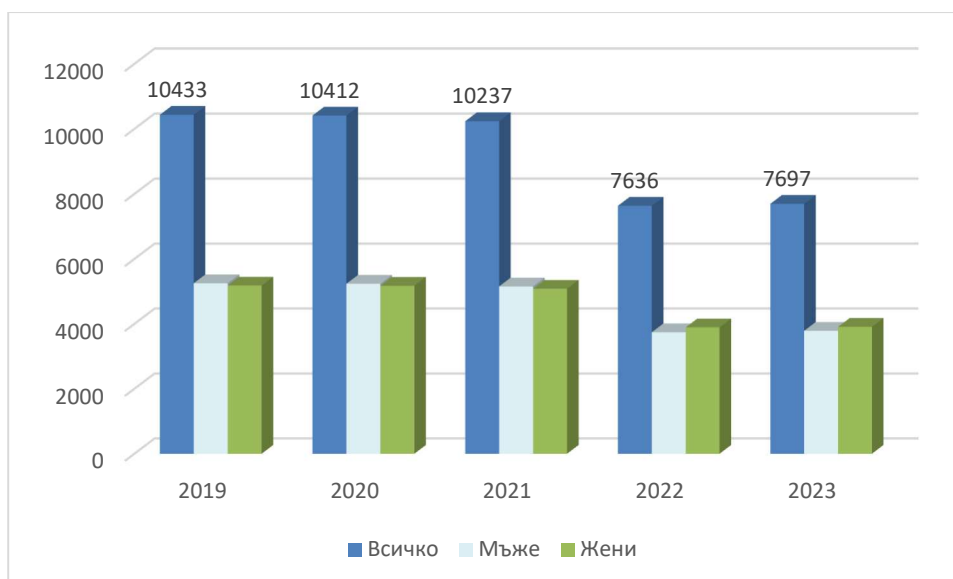
Таблица 2: Население в община Върбица 2019 – 2023 г.

Година	2019	2020	2021	2022	2023
Всичко	10433	10412	10237	7636	7697
Мъже	5252	5237	5155	3743	3788
Жени	5181	5175	5082	3893	3909
В градовете	3379	3352	3287	2370	2380
В селата	7054	7060	6950	5266	5317

Източник: Национален статистически институт

През 2023 г. в община Върбица живеят 7697 души, 49% от които мъже и 51% жени. Градското население (на гр. Върбица) е 31%, в селата живеят останалите 69% от жителите на общината. Структурата на населението по пол и урбанизираност се запазват почти без изменение в рамките на периода на прилагане на ПИРО.

Графика 1: Динамика на населението в община Върбица 2019-2023 г.



Съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, урбанистичната класификация на община Върбица към края на 2023 г. включва следните категории: 1 много малък град (до 10 хил. жители) – Върбица, 11 малки села (от 250 до 1000 жители) – Бяла река, Иваново, Конево, Ловец, Маломир, Менгишево, Нова бяла река, Станянци, Сушина, Тушовица, Чернооково и 4 много малки села (до 250 жители) – Божурово, Крайгорци, Кьолмен и Методиево.

Таблица 3: Население по населени места в община Върбица 2019-2023 г.

	2019	2020	2021	2022	2023
Община Върбица	10433	10412	10237	7636	7697
с. Божурово	271	272	266	242	244
с. Бяла река	1304	1309	1275	954	961
гр. Върбица	3379	3352	3287	2370	2380
с. Иваново	411	413	411	351	368
с. Конево	291	298	293	237	256
с. Крайгорци	217	219	212	136	138



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



с. Кьолмен	69	71	71	42	43
с. Ловец	400	399	395	280	274
с. Маломир	472	463	444	429	406
с. Менгишево	485	483	493	294	298
с. Методиево	375	371	372	236	243
с. Нова бяла река	487	486	478	495	498
с. Станянци	664	666	652	402	410
с. Сушина	289	287	285	269	277
с. Тушовица	777	775	764	507	502
с. Чернооково	542	548	539	392	399

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

Данните в Таблица 3 показват, че за изследваните пет години населението в повечето населени места на общината намалява. Жителите на общинския център – гр. Върбица намаляват с 30% в периода 2019-2023 г. Въпреки това селищната система е сравнително устойчива. Застрашено от обезлюдяване към 2023 г. е само село Кьолмен – под 100 жители.

През 2023 г. се забелязва лек ръст спрямо 2022 г. в населението на почти всички села, с изключение на Маломир, Ловец и Тушовица. Основните административни, промишлени, търговски, обслужващи и културни дейности в общината продължават да са концентрирани предимно в град Върбица и село Бяла река.

Таблица 4: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2020-2023 г.¹

	2020			2021			2022			2023		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	10412	5237	5175	10237	5155	5082	7636	3743	3893	7697	3788	3909
Под трудоспособна възраст	1604	840	764	1518	789	729	1126	586	540	1115	572	543
В трудоспособна възраст	6484	3493	2991	6400	3466	2934	4384	2327	2057	4418	2346	2072
Над трудоспособна възраст	2324	904	1420	2319	900	1419	2126	830	1296	2164	870	1294

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

Относителният дял на населението под трудоспособна възраст намалява от 15% през 2020 г. на 14% през 2023 г. Възрастните над трудоспособна възраст към края на 2023 г. са 2164 души или 28%, като относителният им дял се увеличава спрямо базовата 2020 г. с 6%. Хората в трудоспособна възраст на 16 и повече години съответно намаляват от 62% на 57%.

Таблица 5: Население по възрастови групи в община Върбица – 2020-2023 г.

	2020	2021	2022	2023
Общо	10412	10237	7636	7697
0 - 4	397	362	296	301
5 - 9	474	456	344	348
10 - 14	617	581	401	373
15 - 19	581	582	434	453
20 - 24	539	501	320	353
25 - 29	582	576	348	321
30 - 34	634	615	391	384
35 - 39	737	730	426	412
40 - 44	773	755	482	508
45 - 49	787	784	526	527
50 - 54	789	801	595	599
55 - 59	734	726	555	545

¹ За 2023 г. тези граници са от 16 до навършването на 62 за жените и 64 години и 6 месеца за мъжете.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



60 - 64	797	793	662	642
65 - 69	699	715	640	678
70 - 74	553	558	556	565
75 - 79	383	366	322	348
80+	336	336	338	340

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

По данни на НСИ, възрастовата структура на жителите на община Върбица се влошава и показва сравнително висок относителен дял на лицата над 60 годишна възраст – 33%. Децата и младите хора до 19 години са 19%. Основна причина за застаряване на населението е ниската раждаемост и високата смъртност през последните години, които водят до отрицателен естествен прираст. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал. За влошаването на възрастовата структура съществено допринасят мащабните емиграционни процеси предимно сред младите хора, които след завършване на основно или средно образование напускат родните места и рядко се връщат да живеят отново там.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

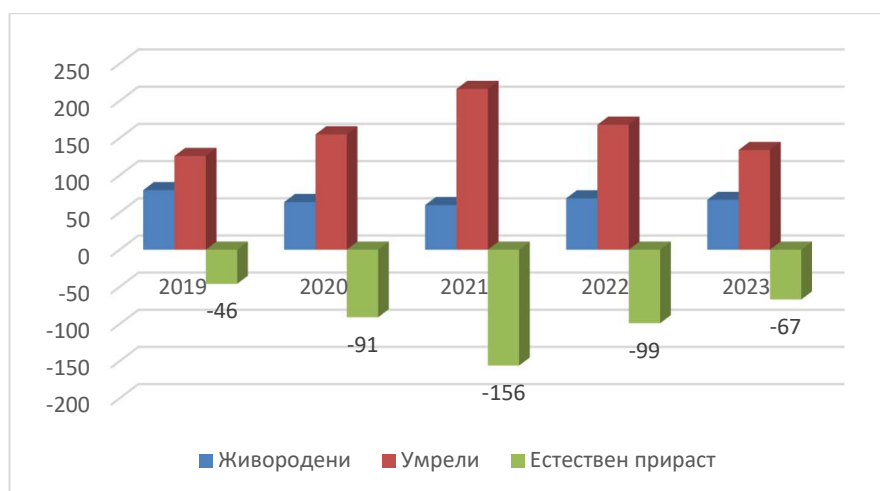
Таблица 6: Естествен прираст на населението на община Върбица 2019-2023 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2019	80	42	38	126	69	57	-46	-27	-19
2020	64	36	28	155	78	77	-91	-42	-49
2021	60	28	32	216	125	91	-156	-97	-59
2022	69	35	34	168	90	78	-99	-55	-44
2023	67	34	33	134	66	68	-67	-32	-35

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 92 души на година, като през 2021 г. в резултат на пандемията достига минус 156, а през 2023 г. намалява до минус 67. Средногодишният брой на живородените деца в община Върбица за периода 2019-2023 г. е 68. Средната смъртност за изследваните 5 години е 160 човека годишно, като най-високите й стойности са по време на пандемията от коронавирус 2021 г. – 156 души. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза в общината.

Графика 2: Естествен прираст на населението 2019-2023 г.





ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Таблица 7: Заселени, изселени и механичен прираст на населението
в община Върбица 2019-2023 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2019	303	130	173	202	78	124	101	52	49
2020	247	103	144	177	76	101	70	27	43
2021	241	108	133	260	93	167	-19	15	-34
2022	354	154	200	172	67	105	182	87	95
2023	254	123	131	126	46	80	128	77	51

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението в община Върбица се променя динамично, като през повечето изследвани години е положителен, с изключение на 2021 г., когато е минус 19 души. През 2022 г. механичният прираст е +182 души, а през 2023 г. - +128. Населението на община Върбица за периода 2019-2023 г. се е увеличило от положителна миграция с 462 човека, което оказва известно положително влияние върху демографските процеси.

Графика 3: Механичен прираст на населението 2019-2023 г.



Миграцията засяга предимно хора в активна възраст и процесът е свързан с все по-интензивното преразпределение на населението и струпването му в големите градове за сметка на малките и средни селища.

Общо в резултат на отрицателния естествен и въпреки положителния механичен прираст населението в община Върбица за периода 2021-2023 г. е намаляло с 61 души.

Таблица 8: Образователна структура на населението на 7 и повече години
към 07.09.2021 г.

Общо	Висше образование	Средно образование	Основно	Начално и по-ниско образование	Дете до 7 години вкл., което още не посещава училище
7278	461	2269	2916	1628	4

Източник: Национален статистически институт



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



По данни от последното преброяване към 07.09.2021 г. едва 6% от населението на община Върбица на 7 и повече години има висше образование. Лицата със средно образование са 31%, с основно – 40%, а с начално и по-ниско 23%. Напълно неграмотни към 2021 г. по официални статистически данни са 141 лица в общината.

Графика 4: Образователна структура на населението в община Върбица към 2021 г.

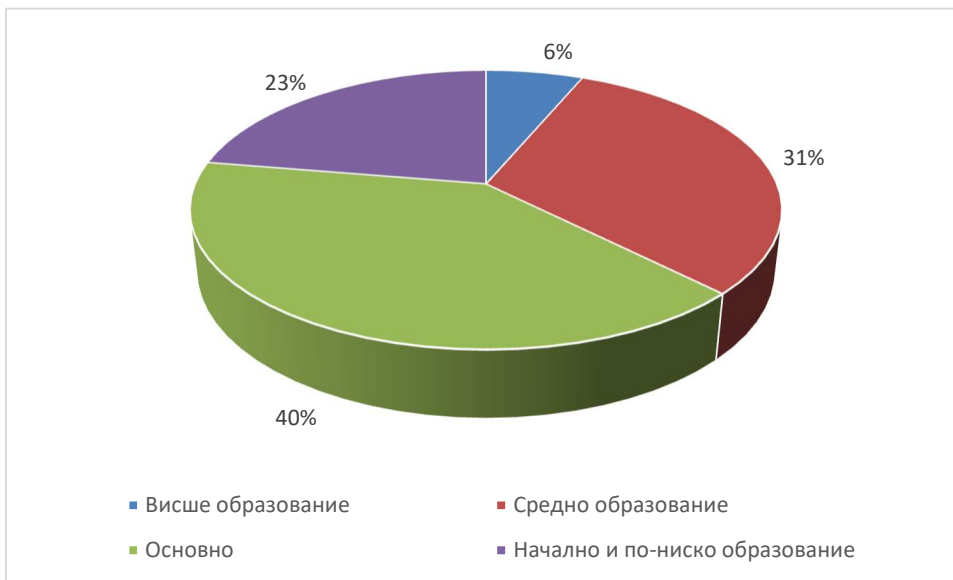


Таблица 9: Население по етническа група и пол към 07.09.2021 г.

Етническа група	Общо	Мъже	Жени
Българска	600	280	320
Турска	4143	2017	2126
Ромска	1492	739	753
Друга	861	426	435
Не се самоопределят	12	6	6
Не желаят да отговорят	81	42	39
Непоказана ²	535	285	250
ОБЩО	7724	3795	3929

Източник: Национален статистически институт

По данни на ГД ГРАО (www.grao.bg), населението на община Върбица по постоянен адрес се увеличава с 1% или със 33 човека през 2021-2023 г. Жителите по настоящ адрес също се увеличават със 133 души. Населението по постоянен адрес към края на 2023 г. е 14850 души, а по настоящ адрес - 11653 души. Регистрираните с постоянен и настоящ адрес в едно и също населено място нарастват с 41 човека и към 31.12.2023 г. са 10734 души.

Таблица 10: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12. 2021-2023 г.

Постоянен адрес			Настоящ адрес			Постоянен и настоящ адрес в населеното място		
2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
14817	14807	14850	11520	11556	11653	10693	10666	10734

Източник: Национална база данни „Население“ - <http://www.grao.bg>

² В категорията „непоказана“ са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Голямата разлика между населението по данни на НСИ и ГРАО се дължи на факта, че много хора избрали постоянен адрес в община Върбица имат настоящ адрес в друга община. Броят на жителите с постоянен и настоящ адрес в същото населено място, които формират реалното население на общината е близък до броя на жителите по данни на НСИ.

Графика 5: Население по постоянен и настоящ адрес – сравнителни данни 2021-2023 г.



Влошаващите се демографски показатели продължават да влияят негативно върху социално-икономическите процеси и създават естествени бариери пред постигане целите на Плана за интегрирано развитие на община Върбица за периода 2021-2027 г.

Текущата демографска картина показва, че изпълнението на плана не е успяло да повлияе положително върху негативните тенденции на намаляване и застаряване на населението. Перспективите за демографското развитие на общината в средносрочен план показват, че при равни други условия (при непроменени политики) тези фактори ще компрометират възможността на икономическата система да генерира висок и устойчив растеж и ще понижават ефективността на прилаганите мерки в различни сфери.

Политиката за преодоляване на демографската криза в района през оставащия период на действие на ПИРО до 2027 г. трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи за хората. Успоредно с това трябва да се обновява и благоустроява средата на обитаване, да се повишава качеството на здравеопазването, образованието и социалните услуги, като по този начин се привличат и задържат млади хора за живот и работа в общината.

Пазар на труда – заетост и безработица

Важен показател, който характеризира влиянието на ПИРО върху социално-икономическите процеси в целевата територия е равнището на заетост и безработица.

Коефициентът на безработица представлява относителния дял на безработните лица от икономически активното население (работната сила). По-високото равнище на безработица може да се дължи на намаляващото икономически активно население, което служи за база при изчисляване на показателя или на реален ръст на безработните лица, регистрирани в бюро по труда. Върху процесите на пазара на труда силно влияние оказват пандемията от коронавирус и намаляващия брой на икономически активното население, което служи за база при изчисляване равнището на безработица.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



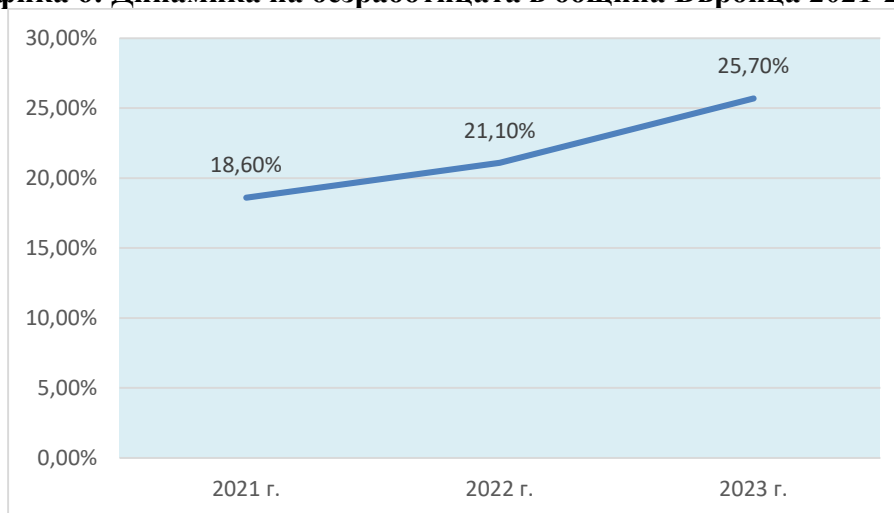
Равнището на безработица в община Върбица през 2023 г. е 25,7%, като бележи ръст от 4,6 пункта спрямо 2022 г. и 7,1 пункта спрямо 2021 г. По-високото равнище на безработица се дължи на намалялото икономически активно население, което служи за база при изчисляване на показателя и на реален ръст на безработните лица.

Таблица 11: Средногодишно равнище на безработица в община Върбица 2021-2023 г.

Показател	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Равнище на безработица	18,6 %	21,1%	25,7%
Икономически активни лица	3114	3114	2522
Регистрирани безработни	509	658	767
жени	267	365	443
мъже	242	293	324

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Велики Преслав

Графика 6: Динамика на безработицата в община Върбица 2021-2023 г.



Безработицата в община Върбица през 2023 г. е 25,7% и остава значително по-висока от средните нива за област Шумен (10,7%) и за страната (5,6%).

Повишаване на безработицата през отчетната 2023 година се наблюдава в регионален и национален мащаб и това оказва неблагоприятно въздействие върху социално-демографските условия и индикатори за постигане целите на ПИРО. Тенденциите показват, че пазарът на труда се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки, за гарантиране на заетостта и доходите.

Средномесечният брой на регистрираните безработни на територията на община Върбица за 2023 г. е 767, със 109 повече спрямо 2022 г. и с 258 повече от 2021 г. Безработните мъже през 2023 г. са 324 (42% от регистрираните), а жените – 443 (58%). Жените са по-уязвими и по-често изпадат в риск от безработица, тъй като по-трудно се адаптират към структурните промени в икономиката, изискванията на работодателите и пазара на труда.

Таблица 12: Възрастова структура на безработните лица 2021-2023 г.

Възраст	2021 г.	2022 г.	2023 г.
до 19 години	12	6	5
от 20 до 24 години	28	30	32
от 25 до 29 години	43	42	53
от 30 до 34 години	41	48	72
от 35 до 39 години	49	67	71
от 40 до 44 години	47	81	82



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



от 45 до 49 години	62	83	91
от 50 до 54 години	77	87	122
над 55 години	150	214	239

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Велики Преслав

Във възрастовата структура на безработицата преобладават лицата над 50 г. - 47% (361 лица), следват лицата от 40 до 50 г. – 22% (173 лица) и от 30 до 40 г. – 19% (143 лица). Младежите до 29 г. са 12% от безработните или 90 лица.

В образователната структура на безработица най-голям дял през 2023 г. заемат лицата с основно образование – 35% (265 лица), следвани от лицата с начално и по-ниско образование – 33% (233 лица) и със средно образование – 30% (231 лица). Безработните висшисти са 18 лица или 2% от регистрираните в бюро по труда. Без специалност и професия са 616 лица или 80% от безработните в община Върбица към 2023 г.

Таблица 13: Образователна структура на безработните лица 2021-2023 г.

Образование	2021 г.	2022 г.	2023 г.
с висше образование	22	16	18
със средно образование	161	214	231
в т.ч. със средно професионално образование	73	112	121
с основно образование	156	209	265
с начално и по-ниско образование	170	219	253

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Велики Преслав

Продължително безработните (с регистрация в ДБТ повече от 1 г.) се увеличават от 176 в края на 2021 г. на 283 към края на 2023 г. През последната отчетна 2023 г. продължително безработни са 37% от регистрираните в бюро по труда лица от община Върбица. От тях 44% - 124 лица са с начално и по-ниско образование, без професия, компетентности и с липса на перспективи за трудова реализация. Продължително безработни са 5 лица с висше образование. С основно образование са 83, а със средно 71 от регистрираните продължително безработни лица. Ниската квалификация и грамотност са сериозна бариера пред успешната трудова реализация и водят до трайна безработица и бедност.

Таблица 14: Продължително безработни лица (над 1 година) 2021-2023 г.

Година	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Продължително безработни	176	199	283
с висше образование	5	6	5
със средно образование	37	49	71
с основно образование	45	46	83
с начално и по-ниско образование	89	98	124

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Велики Преслав

Безработните лица с намалена работоспособност към 2021 г. са 21, през 2022 г. са 14, а през 2023 г. – 16 или 2% от всички регистрирани.

Таблица 15: Разкрити работни места и постъпили на работа лица 2021-2023 г.

Година	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Разкрити нови работни места на ППТ (първичен пазар на труда)	272	181	168
Разкрити работни места по мерки за заетост	0	4	1
По програми	222	205	6
В т.ч. Регионална програма	11	42	0



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



По ОП РЧР	206	157	0
Постъпили на работа лица	503	328	316
На първичен пазар	397	190	266
От тях за младежи до 29 г.	103	100	74
По мерки за заетост	0	5	1
По програми за заетост	18	51	7
От тях за младежи до 29 г.	2	3	1
По ОП РЧР	88	82	41
От тях за младежи до 29 г.	41	71	40

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Велики Преслав

Общият брой новоразкрити работни места в община Върбица за 2023 г. е 175 и намалява спрямо предходните години. На ППТ са разкрити 168 нови работни места, по програми за заетост – 6 места и по мерки за заетост само 1 работно място. На работа през отчетната 2023 г. са постъпили 316 лица, 84% от които на първичен пазар на труда.

Неблагоприятните демографски тенденции и някои структурни проблеми остават основни пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Населението на община Върбица продължава да намалява и застарява, което се отразява на броя на икономически активното население и равнището на безработица. Делът на дълготрайно безработните остава сравнително висок. В малките населени места няма инвестиции и почти липсват форми на индустрия и възможности за заетост. В същото време нараства недостигът на квалифициран труд, което поражда необходимост от допълнителни мерки на пазара на труда.

Намаляването на безработицата е важна задача и се отчита с индикаторите за постигане целите на Плана за интегрирано развитие на община Върбица 2021-2027 г. Тенденциите през последните години показват, че пазарът на труда се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината освен демографската криза са слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и най-вече несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени, информационни и комуникационни технологии. Пазарът на труда изпитва остър недостиг на квалифицирани кадри, а безработицата сред лицата без образование и квалификация остава висока.

Икономическо развитие

Икономическото развитие на община Върбица се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме ръст през 2023 г. спрямо базовата 2021 г. Финансовите показатели на местните предприятия се подобряват.

Бизнесът постепенно преодолява кризите и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължителната пандемия от коронавирус, войните, инфлацията, ръстът в цените на горивата, поскъпването на стоки, материали, доставки и други.

При прегледа на статистическите данни трябва да имаме предвид, че втората половина на 2022 г. се характеризира с висока инфлация, което от своя страна означава, че разликата между номиналния и реалния ръст на общинската икономика се различават значително.

Промяната в добавената стойност по факторни разходи на нефинансовите предприятия в община Върбица по данни на Института за пазарна икономика през 2022 спрямо 2021 година е 57,9%. В парично изражение добавената стойност по факторни разходи в общината нараства от 11,9 млн. лева през 2021 г. на 18,8 млн. лева през 2022 г. Измерена на човек от населението добавената стойност по факторни разходи в община Върбица се увеличава от 1150 лева на човек през 2021 г. на 2458 лева на човек през 2022 г. Бързото възстановяване и връщане към растеж на почти всички български общини през 2022 г. за пореден път



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



потвърждава гъвкавостта на местната икономика на фона на поредицата от кризи - пандемия, войни и инфлация.

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в община Върбица са селското стопанство, търговията и преработващата промишленост. Тези сектори и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места. Земеделието е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие.

На етапа на изготвяне на настоящия Годишен доклад за наблюдение изпълнението на ПИРО 2021-2027 г., НСИ все още няма официални публикувани данни за състоянието на нефинансовия сектор и икономическите показатели на местните предприятия през 2023 г. и за целите на анализа е използвана статистическа информация за 2022 г.

Таблица 16: Брой нефинансови предприятия по икономически дейности 2018-2022³ г.

Отраслови сектори ⁴	2018	2019	2020	2021	2022
Селско, горско и рибно стопанство	52	45	46	47	137
Преработваща промишленост	15	15	12	12	12
Строителство	6	5	4	8	9
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	89	87	85	87	84
Транспорт,складиране и пощи	7	7	9	7	7
Хотелиерство и ресторантьорство	14	13	13	10	10
Операции с недвижими имоти	..	3	4	5	4
Хуманно здравеопазване и социална работа	7	7	5	5	4
Други дейности	4	3	..	3	4
Общо:	202	192	189	192	276

Източник: Национален статистически институт

Броят на нефинансовите предприятия в община Върбица през 2022 г. се увеличава с 84 или с 44% спрямо 2021 г. Най-значително е увеличението на икономическите субекти в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ – с 90 повече от 2021 г. Важно е да се отбележи, че този ръст не се дължи на много нови предприятия и инвеститори в селското стопанство, а по-скоро на нормативното задължение от 2022 г. земеделските стопани да подават годишни статистически отчети. В предходните периоди статистиката отчита само предприятията в сектора, регистрирани по Търговския закон, а от 2022 г. отчети в НСИ подават всички земеделските производители, които извършват стопанска дейност, т.е. реализират продукти, стоки или услуги на пазара. По този начин, регистрираните стопани по Наредба № 3 за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители, вече се отчитат от статистиката и това води до ръст на предприятията в сектора.

През 2022 г. в общината развиват дейност 276 нефинансови предприятия. Най-много фирми са регистрирани в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ – 137 (50% от бизнеса в общината). На второ място е сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 84 фирми (30%). Следват предприятията в секторите „Преработваща промишленост“ – 12 (4%),

³ Към момента на изготвяне на настоящия Годишен доклад все още не са публикувани официални статистически данни за икономиката през 2023 г.

⁴ В таблицата не са включени секторите, за които липсват данни или са конфиденциални



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



„Хотелиерство и ресторантьорство“ – 10 (3,6%), и „Строителство“ – 9 (3%). В останалите сектори данните са посочени от НСИ като конфиденциални, тъй като оперират малък брой предприятия. Освен в селското стопанство през 2022 г. се увеличават и предприятията в строителството с едно. В останалите икономически сектори броят на предприятията се запазва относително постоянен или липсват данни, тъй като информацията е посочена като конфиденциална.

Графика 7: Структура на икономиката в община Върбица към 2022 година по относителен дял на отчетените нефинансови предприятия

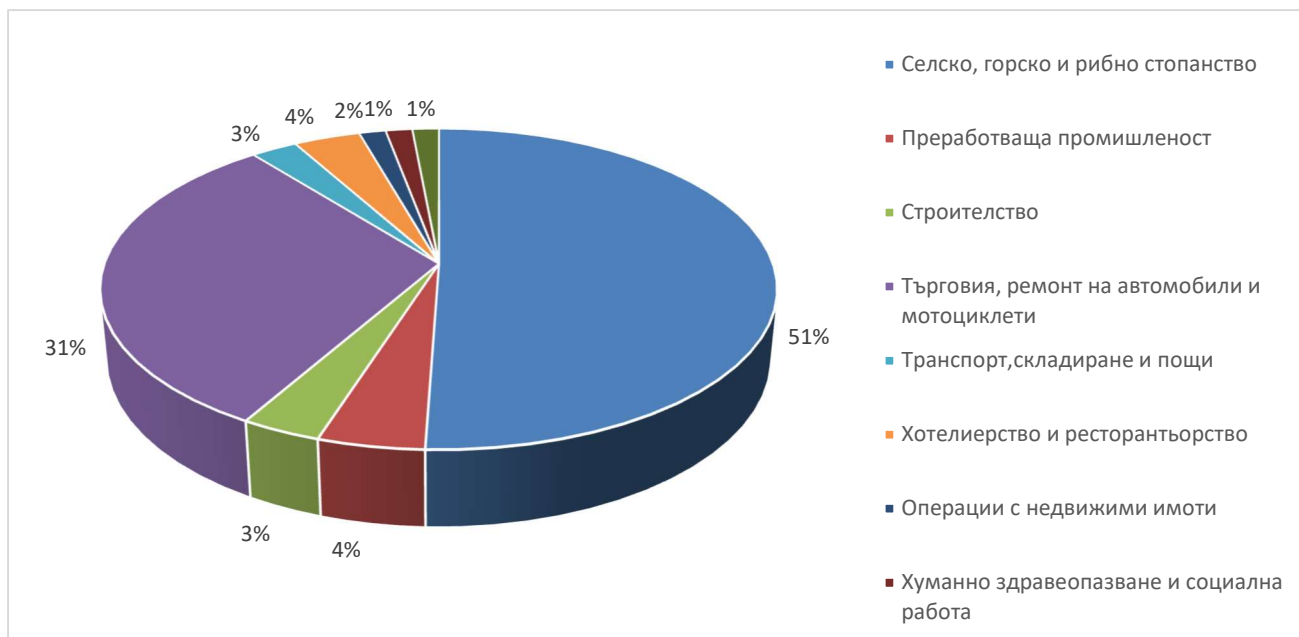


Таблица 17: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2018-2022 (хил. лева)

Година	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица
2018	32621	51432	46352	45835	5315	265	798	596
2019	33061	52514	45588	47576	5296	952	761	586
2020	30767	49262	42104	43830	5217	315	692	511
2021	48748	69613	61926	62066	7187	402	670	489
2022	57951	85294	73389	70279	13818	187	771	514

Източник: Национален статистически институт

През 2022 г. местната икономика се съживява и се наблюдава растеж, въпреки неблагоприятната макроикономическа среда, войни, кризи и политическа нестабилност. Основните финансови показатели на местните фирми се подобряват и бизнесът се справя успешно с предизвикателствата. Произведената продукция бележи ръст от 19% спрямо 2021 г. и достига 57 951 хил. лева. Приходите от дейността нарастват с 23% до 85 294 хил. лева. Ръст от 18% отчитаме при нетните приходи от продажби (НПП), които за 2022 г. са 73 389 хил. лева. Броят на зетите лица в общината се увеличава със 101 или с 15%. Тези данни илюстрират общия подем и съживяване на местната икономика. ДМА се увеличават от 21 753 хил.лв. през 2021 г. до 27 107 хил.лв. през 2022 г., което показва инвестиционна активност, технологично обновяване и модернизация.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Водещ отрасъл в икономиката на община Върбица остава селското стопанство с 52% от произведената продукция, следван от преработващата промишленост – 21%. Около 41% от нетните приходи от продажби в общината са в сектор селско стопанство, следван от търговията и услугите – 31% и промишлеността – 17%.

В община Върбица преобладават микропредприятия с до 9 заети лица – 262 броя или (95%) през 2022 г. За останалите 14 фирми (5%) статистическите данни са конфиденциални.

Таблица 18: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата

Години	Лева
2020	9993
2021	11284
2022	12237

Източник: Национален статистически институт

Средната годишна работна заплата в община Върбица се увеличава с 8,4% през 2022 г. спрямо 2021 г. Въпреки отчетения ръст, възнагражденията в общината остават по-ниски от средната заплата в област Шумен – 16 702 лева, значително по-ниски спрямо средната годишна работна заплата за страната – 21 242 лева и за СИР – 18 241 лева за 2022 г.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните ѝ сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните стимули и ограничители за икономическия подем на общината.

Изводът, който се налага е, че икономиката на общината през отчетната 2022 г. е в подем. Прегледът на тенденциите ясно извежда ключовите фактори, които стимулират потенциала за растеж на региона. Сферите на дейност, които растат най-бързо са тези, които съсредоточават в себе си най-високата инвестиционна активност и иновации. В средносрочен план все по-важни ще са и демографските тенденции, човешкия капитал и цялостното качество на живот.

Селско стопанство

Селското стопанство е основен отрасъл на местната икономика в община Върбица и запазва своите стабилни позиции и устойчивост в периода 2020-2023 г. Приоритетно се развива земеделието, докато животновъдството изостава по обективни причини – ниски изкупни цени, недостатъчно субсидии, високи изисквания и стандарти. Селското стопанство е сред основните източници на доходи и заетост и играе важна роля за развитието на района.

Таблица 19: Баланс на земеделските земи по видове собственост към 2023 г.

Код	Вид собственост	Брой	Брой %	Площ дка	Площ %
0	Неустановена	162	0,74	282,389	0,06
1	Държавна публична	226	1,03	105776,781	20,92
2	Държавна частна	1429	6,51	192191,952	38,01
3	Общинска публична	1907	8,69	15654,453	3,10
4	Общинска частна	3033	13,82	36793,710	7,28
5	Частна	11289	51,43	73486,532	14,54
6	Кооперативна	1	0,00	1,425	0,00
7	Обществени организации	2059	9,38	18269,350	3,61
8	Чуждестранна	355	1,62	2750,429	0,54
10	Религиозна	14	0,06	147,032	0,03
11	Съсобственост	278	1,27	11518,103	2,28
99	Стопанисвано от общината	150	0,68	753,713	0,15

Източник: Общинска служба „Земеделие“ - Върбица



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Поземлените ресурси са основен фактор за развитието на земеделието. Поземлените ресурси са основен фактор за развитието на земеделието на територията на общината. Земеделските територии в община Върбица съставляват 154 211 дка. Обработваемата земя по баланс е 56 596 дка (36,7% от земеделските земи).

Най-голям относителен дял в община Върбица заемат териториите държавна частна собственост – 38%, следвани от земите държавна публична собственост – 21%, частна собственост – 14,5% и общинска частна собственост – 7,2%. На обществени организации са 3,6% от земите в общината и общинска публична собственост са 3,1%. Останалата част се разпределя между чуждестранна собственост, на религиозни организации, съсобственост, стопанисвано от общината, кооперативна и неустановена собственост. Комасираните селскостопански площи в община Върбица са 80%. На територията на общината няма хидромелиоративни съоръжения за напояване.

Таблица 20: Брой регистрирани земеделски производители 2019-2023 г.

2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
248	220	162	149

Източник: Общинска служба „Земеделие“ - Върбица

Броят на земеделските производители намалява с 13 през 2022/2023 г. спрямо 2021/2022 г. През отчетната 2023 г. на територията на общината са регистрирани 149 земеделски производители, в т.ч. 23 юридически лица и 126 физически лица.

Таблица 21: Брой земеделски стопани по населени места през 2023 г.

Брой регистрирани ЗС в общ. Върбица по землища 2023г.			
гр. Върбица	18	Физически лица	13
		Юридически лица	5
с. Божурово	3	Физически лица	3
с. Бяла река	20	Физически лица	15
		Юридически лица	5
с. Иваново	8	Физически лица	6
		Юридически лица	2
с. Конево	9	Физически лица	7
		Юридически лица	2
с. Крайгорци	4	Физически лица	3
		Юридически лица	1
с. Ловец	2	Юридически лица	2
с. Маломир	23	Физически лица	23
с. Менгишево	9	Физически лица	9
с. Методиево	9	Физически лица	8
		Юридически лица	1
с. Нова бяла река	29	Физически лица	24
		Юридически лица	5
с. Станянци	4	Физически лица	4
с. Сушина	5	Физически лица	5
с. Тушовица	4	Физически лица	4
с. Чернооково	2	Физически лица	2

Източник: Общинска служба „Земеделие“ - Върбица

Растениевъдство

Основната специализация на растениевъдството в община Върбица е зърнопроизводството, предимно пшеница, технически култури (маслодаен слънчоглед), царевича за зърно, етерично-маслени (рапица), трайни насаждения - сливи, череша, малини и винени лозя. Най-много площи през отчетната 2022/2023 стопанска година са засяти с пшеница, слънчоглед, царевича, ечемик и рапица.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Таблица 22: Основни видове отглеждани култури и среден добив от декар

2022-2023		
Култура	Декари	Ср. Добив
Пшеница	23000	600
Ечемик зимен	1200	563
Ечемик пролетен	200	450
Слънчоглед	22000	160
Маслодайна рапица	8000	430
Царевица	5000	420
Овес	100	250
Картофи	50	2000
Домати	50	1900
Зеле	76	1660
Пипер	20	1345
Дини	40	2470
Череша	15	446
Вишни	20	353
Сливи	220	375
Ябълки	163	800
Малини	400	360
Ягоди	25	500

Източник: Общинска служба „Земеделие“ - Върбица

Реколтираните площи с основни видове земеделски култури се увеличават с 6 336 дека през 2022/2023 спрямо предходната стопанска година, а средните добиви от декар също се повишават. От овощните видове най-разпространени са сливите и ябълките. Слабо развити в община Върбица са оранжерийното растениевъдство и зеленчукопроизводството, главно поради липса на пазари, проблеми с напояването и скъпото оборудване на съоръженията. Възможност за съживяване на този подотрасъл е субсидирането на напоителни площи и съоръжения с цел стимулиране на производството и изграждане на зеленчукова борса за регулиране на цените и изграждането на малки преработвателни предприятия за вторична консервна преработка. Все още недостатъчно използвано направление в селското стопанство на територията на община Върбица е биологичното производство.

Животновъдство

Вторият подотрасъл на селското стопанство е животновъдството. Към 2023 г. водещи подотрасли на местното животновъдство са овцевъдството и говедовъдството. Богатата фуражна база, наличието на мери, пасища и ливади са добра предпоставка за неговото развитие. В община Върбица преобладават дребните животновъдни стопанства, без пазарна ориентация, особено в малките села.

Наблюдава се тенденция на намаляване на всички основни видове отглеждани животни в общината за периода 2021-2023 г. След болестта „свинска чума“ през 2019 г., броят на отглежданите свине е незначителен. Най-драстично намаляват отглежданите овце от 2 605 през 2021 г. на 2 161 през 2023 г. В община Върбица ветеринарното обслужване във всички населени места е на добро ниво.

Намаляването на броя на основните видове отглежданите животни се дължи и на следните причини: висока себестойност на произвежданите фуражи, ниски изкупни цени на произведената продукция, високи цени на ветеринарните услуги, нередовни и забавени плащания от преработвателните предприятия, нарушения породен състав на стадата, недостатъчната квалификация на заетите в сектора, както и високите европейски изисквания и стандарти за отглеждане на животните.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Таблица 23: Справка за броя на животните по видове 2021-2023 г.

№ по ред	Населено място	говеда 2021 г.	говеда 2022 г.	говеда 2023 г.	овце 2021 г.	овце 2022 г.	овце 2023 г.	кози 2021 г.	кози 2022 г.	кози 2023г.	птици 2021-23 г
1	Божурово	26	24	30	135	0	0	14	14	14	
2	Бяла река	78	77	45	214	218	172	0	0	0	
3	Върбица	168	148	157	228	246	291	89	88	86	
4	Иваново	16	14	26	0	0	0	22	185	205	
5	Коневе	86	62	77	196	170	178	57	57	23	
6	Крайгорци		5	5	414	399	475	169	138	140	
7	Кьолмен	23	23	23	40	34	34	29	0	22	
8	Ловец	15	14	13	0	0	0	0	0	0	
9	Маломир	170	156	137	6	0	0	13	14	12	
10	Менгишево	357	350	335	151	134	138	10	10	11	
11	Методиево	71	35	31	109	113	106	73	3	3	62930 от птицеферма
12	Н. Б. Река	172	170	146	88	92	84	0	0	0	
13	Станянци	181	184	187	188	160	205	2	2	2	
14	Сушина	65	74	83	326	283	213	42	45	2	
15	Тушовица	41	29	13	307	70	0	7	0	0	
16	Чернооково	16	16	14	203	293	265	2	2	2	
ОБЩО за общината:		1485	1381	1322	2605	2212	2161	742	558	552	

Източник: Общинска служба „Земеделие“ - Върбица

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната ни към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

В общината преобладават дребните земеделски стопанства, особено в селата, където в последните години се наблюдава обезлюдяване и липса на работна сила. Там голяма част от хората се занимават с отглеждане на животни за собствени нужди, а не за реализация на пазара. През годините е налице спад в броя на селскостопанските животни главно при овце и кози. Това се дължи на ниски изкупни цени на овче и козе мляко, ниски цени на месо, невъзможност за добра реализация на продукцията както на вътрешния така и на външния пазар и не на последно място липса на квалифицирана работна ръка.

Тенденциите в развитието на селското стопанство следват тези в страната, които са свързани с намаляване на производството, ниска рентабилност и ниска конкурентоспособност на сектора. Намаляването на изкупните цени и заливането на пазара с вносни стоки правят сектора все по-малко привлекателен.

Горско стопанство

Горските ресурси в община Върбица са едно от най-големите ѝ природни богатства. Те са суровина за развитие на дърводобивна и дървопреработваща промишленост и създават условия за развитие на туризма. Горите се отличават с голямо разнообразие от широколистна и иглолистна растителност.

Горските територии в община Върбица се стопанисват от ТП „Държавно горско стопанство Върбица“ към РДГ – Шумен, „Североизточно държавно предприятие“ на Министерство на земеделието и храните.

Таблица 24: Разпределение на общата горска площ по видове собственост 2023 г. (ха)

Държавна собственост	18274,0
Общинска собственост	1230,1
Частна - физически лица	254,1
Частна - юридически лица	34,3
Съсобственост	1,6
ОБЩО:	19794,1

Източник: ДГС „Върбица“



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Горите заемат 58% от територията на община Върбица. Общата горска площ на територията на община Върбица към 2021 г. е 19794,1 ха, от които: 92% държавна собственост, 6% общинска собственост, 1,28% частна собственост, 0,17% собственост на юридически лица и 0,55% съсобственост. Общата лесистост на общината, съгласно действащия ЛУП е 65,2%.

Таблица 25: Предвидено и осъществено ползване на дървесина от горския фонд на община Върбица за периода от 2021 – 2023 г. (куб.м.)

Година:	Предвидено ползване:	Осъществено ползване:	%-но съотношение:
2021 г.	42570	29838	70%
2022 г.	52879	38993	74%
2023 г.	53784	43968	82%
ОБЩО:	149233	112799	76%

Източник: ДГС „Върбица“

Количеството на ползваната дървесина от държавния горски фонд на територията на община Върбица се увеличава. През 2021 г. е 29 838 куб м., а през 2023 г. 43 968 куб. м. Общо за периода 2021-2023 г. са добити 112 799 куб. м. или по 37 600 куб. м. средно на година. Осъщественото ползване на дървесина за 2023 е с 22% по-малко от предвиденото. За разглеждания период няма извършвани залесявания.

През 2023 г. са налице следните четири защитени зони в община Върбица:

- Защитена зона „Котленска планина“ – BG 0000117 с площ 3879,6 ха.
- Защитена зона „Екокоридор Камчия – Емине“ – BG 0000393 с площ 1843,7 ха.
- Защитена зона „Котленска планина“ – BG 0002029 с площ 5620,1 ха.
- Защитена местност „Червен божур“ с площ 12 ха.

В общинските гори ежегодно се извършват лесоустройствени дейности като почистване и почвоподготовка. С цел опазване на горите е извършено разделяне на горските територии на горскостопански райони и охранителни участъци.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

С оглед развитието на туризма в района е важно да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия.

Насоките за развитие на горското стопанство са свързани с приоритетно възстановяване на горските територии, засегнати от пожари, съхнене, паша и незаконна сеч, съобразяване на залесяването с търсенето на дървесина в дългосрочен план.



Социални дейности и услуги

През отчетния период 2021-2023 г. в община Върбица функционират успешно и се развиват социални услуги в общността и в домашна среда, обезпечени с държавно, общинско и проектно финансиране. Социалната политика на Общината е насочена към осигуряване на по-добри условия за живот на хората в неравностойно положение. Широкият спектър от услуги има за цел да гарантира равен достъп до механизми за социално включване и да отговори в най-висока степен на потребностите на хората. Повечето услуги се предоставят целодневно или почасово, в зависимост от нуждите на потребителя, което дава възможност за комплексно ползване и разнообразие. В резултат на развитието на социалните услуги значително е намаляла потребността от настаняване в институции.

През 2023 г. в общината функционират следните услуги:

➤ **Домашен социален патронаж** се намира на адрес: Курортен комплекс „Върбица“ и е обявен като такъв с Решение 2-1/23.02.2004 г. на Общински съвет Върбица. Патронажът разполага със следното оборудване за приготвяне на храна - две електрически печки с общо десет котлона, една печка с две фурни, закупени нови 4 броя професионални електрически фурни, закупено допълнително оборудване със средства осигурени от Фонд „Социална закрила“ към МТСП и необходимия инвентар за подготвяне на топла храна за 1300 лица.

Транспортните средства, с които се доставя храната до 18 пункта във всички населени места са общо 4 броя, а именно: Микробус „Форд транспортер“, с рег. № Н 14 56 ВР; „Опел Комбо“, с рег. № Н 84 13 ВС; „Сеат Инка“, с рег. № Н 97 73 ВС. В случай на внезапна повреда на автомобил е предвиден резервен автомобил „Нисан“, с рег. № Н 0581ВХ.

Всеки работен ден храната се разнася до пунктовете на селата Нова Бяла река, Бяла река, Тушовица, Маломир, Станянци, Божурово, Чернооково, Крайгорци, Менгишево, Кьолмен, Конево, Иваново, Методиево, Сушина, Ловец, квартал Трошка на гр. Върбица и град Върбица. В случай, когато потребителите са в невъзможност да дойдат до пункта да си получат храната поради влошено здравословно състояние или напреднала възраст, храната им се предоставя на адрес.

Персоналът работещ в ДСП е както следва:

- Домакин – 1бр.
- Готвач – 1бр.
- Работник – кухня – 6бр.
- Шофьор – 3бр.
- Товарач – 3бр.

Към момента капацитетът е запълнен и патронажа обслужва 1300 лица от всички населени места в общината.

➤ **Проект „Топъл обяд в Община Върбица 2022-2025 година“** се финансира по Програма за храни и основно материално подпомагане 2021-2027 г. и Европейски социален фонд+, Агенция социално подпомагане, ОПЕРАЦИЯ BG05SFPR003-1.001 „Топъл обяд“.

Продължителността на проекта е 36 месеца (03.10.2022 г. – 30.09.2025 г.) В услугата се предоставя топъл обяд на 1300 лица, състоящ се от супа, основно ястие, хляб и веднъж седмично десерт. Към настоящ момент през услугата са минали 1575 крайни потребители от всички населени места на територията на общината. Проекта дава възможност за осигуряване на здравословна и разнообразна храна на хора, които не са в състояние сами или с помощта на свои близки да си осигуряват такава. Предлага се и съпътстваща подкрепа с цел подобряване качеството на живот на потребителите на услугата.

➤ **Механизъм лична помощ** - основна цел е задоволяване ежедневните потребности на потребителите от битов и социален характер от лични асистенти по Закона за личната помощ. През септември 2019 г. се сключи споразумение между Община Върбица, Агенция социално



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



подпомагане и Национален осигурителен институт по Механизма за лична помощ, с който се осигуряват лични асистенти на ползвателите на лична помощ, които са:

- хората с право на чужда помощ с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност;
- децата с право на чужда помощ с определени 50 и над 50 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност;
- децата без право на чужда помощ с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност

Ползвател на лична помощ е човек с увреждане, довело до ограничения в способността му за самостоятелно обслужване в ежедневието и до зависимост от чужда помощ, която да компенсира функционалния дефицит и да осигури подкрепа за упражняването на основните му права и пълноценно участие в обществото.

Чрез предоставяне на услугата „личен асистент“ се подобрява качеството на живот и ще се подпомогнат възможностите им за независимост и за социално включване на потребителите.

Ползвател на лична помощ е човек с увреждане, довело до ограничения в способността му за самостоятелно обслужване в ежедневието и до зависимост от чужда помощ, която да компенсира функционалния дефицит и да осигури подкрепа за упражняването на основните му права и пълноценно участие в обществото.

Чрез предоставяне на услугата „личен асистент“ се подобрява качеството на живот и ще се подпомогнат възможностите им за независимост и за социално включване на потребителите

В Община Върбица към момента има наети 87 лични асистенти по Закона за лична помощ, като броят им постоянно нараства.

➤ **Асистентска подкрепа** - специализирана социална услуга, която включва ежедневна почасова подкрепа в домашна среда на деца и лица с трайни увреждания, с определена чужда помощ и на лица в надтрудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване, предоставяна от лице, назначено на длъжност “Социален асистент”. Асистентската подкрепа е делегирана от държавата дейност с капацитет 28 потребители за територията на община Върбица. Към края на годината са обхванати 26 потребители, които получават подкрепа от 25 социални асистенти.

➤ **Клуб на пенсионера** – На територията на община Върбица има действащи три клуба на пенсионера, а именно в гр. Върбица, с. Бяла река и с.Иваново. Клубовете осигуряват поддържането на социални контакти, чрез осъществяване на дейности с различен характер.

Държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрилата на детето, рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на община Върбица се провежда от *Дирекция „Социално подпомагане“* (ДСП) – Велики Преслав.

За реализиране на дейността си през 2023 г. ДСП извършва следните дейности:

- Отпускане, отказване и прекратяване на социални помощи и семейните помощи за деца;
- Социалната рехабилитация и интеграция на хората с увреждания;
- Осъществява текуща и практическа дейност по закрила на детето;
- Извършва временно настаняване и прекратяване на деца при близки и роднини, приемни семейства и институции;
- Предоставя целева финансова помощ, предназначена за подкрепа на детето и семейството, с цел превенция и реинтеграция и отглеждане на детето в семейството или при близки и роднини;
- Извършва конкретна социална работа, насочена към подкрепа на рисковите групи с цел социалното им включване в общността, консултира и работи индивидуално с всеки нуждаещ се за социалната му адаптация и интеграция;



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



- Оказва методическа помощ и съдействие на Общинската администрация при предоставяне на социални услуги в общността и в специализирани институции;
- Съдейства и сътрудничи на физически и юридически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и социални услуги.

Към 31.12.2023 г. регистрираните в ДСП - Велики Преслав лица с увреждания от община Върбица са 935 на брой;

- 574 бр. мъже;
 - 361 бр. жени;
- от които:
- 163 бр. със сетивни увреждания;
 - 68 бр. с психически увреждания;
 - 704 бр. с физически увреждания.

Социални помощи през годината са получили 173 лица /семейства от община Върбица. Общо 1220 лица са били на подпомагане с целева помощ за отопление – ел.енергия и дърва за огрев. В община Върбица няма професионални приемни семейства. В приемни семейства по реда на чл.26 от ЗЗД и в ЦНСТ са настанени общо 8 деца от общината.

През 2023 г. Община Върбица изготви Анализ на потребностите от социални услуги в общината и Предложение за разкриване на нови социални услуги като държавно делегирани дейности, включени в Националната карта на социалните услуги.

Общината възнамерява да разкрие 3 нови социални услуги, както следва:

- Център за настаняване от семеен тип за стари хора /ЦНСТСХ/ с капацитет 15 броя потребители – с. Ловец
- Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с физически увреждания /ЦНСТПЛФУ/ с капацитет 15 броя потребители – с. Тушовица
- Кризисен център за пълнолетни лица /КЦПЛ/ с капацитет 10 броя потребители – с. Нова Бяла река

Развитието на социалните услуги е от особена важност за осигуряване на достоен начин на живот на определени рискови групи от населението.

В социалните услуги, предоставяни в домашна среда, в резултат на извършваните дейности при голяма част от потребителите се наблюдава положителна промяна в начина на живот, хигиените навици, уменията за самообслужване и начина на общуване. Поддържа се система за обратна връзка от потребителите на услугата и членове на техните семейства, относно тяхната оценка на качеството на предоставяната социална услуга и резултата от ползването на услугата. Община Върбица работи активно за осигуряване на по-добри и достойни условия на живот и възможности за социално включване на групите в социален риск, като мобилизира всички ресурси – човешки и материални.

Общината има нужда от разкриване на нови и разширяване обхвата и качеството на съществуващите социални услуги. За повишаване качеството на предлаганите социални услуги е необходимо да бъдат предвидени допълнителни финансови средства за повишаване квалификацията и преквалификацията на служителите.

Развитието на социалните услуги е от особена важност за осигуряване на достоен начин на живот на определени рискови групи от населението.

Здравеопазване

Системата на здравеопазването в община Върбица включва само доболнична помощ, която се осъществява от общопрактикуващи лекари, един Медицински център и един Център за спешна медицинска помощ. Здравното и медицинско обслужване на гражданите е затруднено, поради неравномерното разпределение на населението по общи практики и отдалечеността на голяма част от населените места от общинския център.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Таблица 26: Медицински персонал и население на един лекар 2020-2023 г.⁵

Персонал/Години	2020	2021	2022	2023
Лекари	4	4	3	4
Лекари по дентална медицина	2	2	2	1
Медицински специалисти по здравни грижи	4	4	4	4
Население на 1 лекар	2603	2559	2545	1924
Население на 1 лекар по дентална медицина	5206	5118	3818	7697

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg>

В общината по официални статистически данни за 2023 г. са регистрирани 4-ма лекари, 1 стоматолог и 4 медицински специалисти по здравни грижи. Специализирана медицинска и болнична помощ населението ползва в гр. Велики Преслав и в областния град Шумен. На един лекар в община Върбица през 2023 г. се падат 1924 пациенти, а на един зъболекар 7697 пациенти. Натовареността на медицинския персонал е значително над средната за областта и за страната.

По информация от РЗИ – Шумен, в периода 2021-2023 г. на територията на общината са били регистрирани и функционират 6 бр. лечебни и здравни заведения, както следва:

- 3 бр. амбулатории за първична извънболнична медицинска помощ – индивидуална практика (ПИМП - ИП);
- 2 бр. амбулатории за първична дентална помощ – индивидуална практика (АПДП – ИП);
- 1 бр. медико-техническа лаборатория (МТЛ).

В общината работят общо 5 лекари в т.ч. 3 общопрактикуващи лекари (ОПЛ) и 2 лекари по дентална медицина със следните специалности:

- 1 лекар със специалност Обща медицина;
- 1 лекар със специалности Педиатрия и Обща медицина;
- 1 лекар без специалност, но зачислен за специалност по Обща медицина;
- 2 лекари по дентална медицина (без специалност).

Спешната медицинска помощ се осъществява от Филиал в гр. Върбица на Център за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – гр. Шумен. Министерството на здравеопазването е бенефициент на безвъзмездна финансова помощ по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 по процедура BG16RFOP001-4.001 „Регионална здравна инфраструктура за изпълнение на проект „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“. В обхвата на проекта е включен и ЦСМП – Шумен с филиал „ВЪРБИЦА“. Филиалът обслужват всички 16 населени места в общината.

Във някои от училищата и детски градини на територията на общината има назначено медицинско лице, което се грижи за здравето на децата.

За обезпечаване на нормална доболнична помощ в общината има нужда от още общопрактикуващи лекари и медицински специалисти.

В община Върбица през отчетната 2023 г. работят 2 аптеки. Затруднено е снабдяването с лекарства в малките и отдалечени населени места, но с разкриването на редовни линии за обществен транспорт тази трудност ще бъде преодоляна.

Към Общинска администрация – Върбица има назначени 2 здравни медиатора. Основните функции на длъжността са:

⁵ Данните на НСИ за здравеопазването са актуални към 2022 г.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



- Посредничество в процеса на осигуряване на достъп до здравни услуги на уязвими малцинствени групи;
- Подпомагане осъществяването на контактите (придружаване, информиране, разясняване) между общопрактикуващите лекари и/или други медицински специалисти и пациентите от уязвими малцинствени групи;
- Извършване на патронаж на рискови семейства, бременни и млади майки от уязвими малцинствени групи;
- Консултиране на семейства и уязвими малцинствени общности по въпроси, като:
 - здравословно хранене и здравословен начин на живот;
 - хигиена и основни здравни проблеми;
 - грижи за новородени и малки деца;
 - ползата от имунизациите;
 - семейно планиране и репродуктивното здраве;
 - рискови фактори и превенция срещу инфекциозни заболявания;
 - домашното насилие и други.

Здравно-демографската характеристика очертава неблагоприятни тенденции в развитието на здравното състояние. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус. Доминиращ проблем в областта на здравеопазването се оказва и големият брой лица с прекъснати здравно осигурителни права.

Основните рискови фактори (тютюнопушене, употреба на алкохол, затлъстяване, небалансирано хранене и ниска двигателна активност) продължават да обхващат голяма част от населението и да застрашават здравето му. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус. Подобряването на общата система за навременна и всеобхватна профилактика ще спомогне за снижаване на заболяемостта и много по-качествено лечение на болните.

Предизвикателство пред намаляването на преждевременната смъртност е повишаването на здравната култура, особено сред малцинствените групи, които се характеризират с ограничен достъп до здравни услуги. Осигуреността на населението в общината с медицински специалисти е ниска, и с неблагоприятна перспектива, във връзка с емиграцията на квалифицирани специалисти и малък брой присъединяващи се към работната сила в системата на здравеопазването.

Образование

В образованието през последните години са налице нови предизвикателства, сред които: повишаване качеството и ефективността на образование и обучение; ориентиране на образователния процес към развитие на потенциала на ученика (инициативност, креативност, предприемачески дух, усвояване на знания и придобиване на умения и др.); постигане на равни шансове за всички деца. Подпомагането на изграждането на ключови компетентности, ориентирани към личностно развитие на детето през целия му живот, както и насърчаване към обучение през целия живот и непрекъснато самоусъвършенстване.

Дейностите в областта на предучилищното и училищното образование са насочени към изпълнение на задълженията на Община Върбица, произтичащи от Закона за предучилищното и училищно образование /ЗПУО/, от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА).

Приоритетите на Общината са съобразени с основните цели и принципи на промените в училищното образование и са част от основните дейности в Плана за интегрирано развитие на Община Върбица 2021-2027 г., Общинската стратегия за развитие на образованието и Стратегията за подкрепа на личностното развитие.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Образователната система е добре организирана и материално обезпечена. Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите закони и подзаконни документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието. Целта на местната власт е образователната система да бъде в съответствие с реалните потребности на пазара на труда и да се осигурява равен достъп до качествено образование за всички деца и ученици.

Общинската образователна система не се променя съществено през отчетния период и към 2022 г. обхваща 10 детски градини, 2 основни училища, 1 средно училище и обединено училище. Териториалното разположение на училищата и детските градини дава възможност за осигуряване задължителното обучение на учениците до 16 години, както и обучението и възпитанието на децата от 3 до 7 години.

През учебната 2022/2023 г. в община Върбица функционират 4 училища: СУ „Паисий Хилендарски” - гр.Върбица, 2 основни училища ОУ „Гео Милев” - с.Чернооково и ОУ „Васил Левски” – с. Иваново и 1 обединено училище ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ - с.Бяла река. Средишни са средното училище в гр. Върбица и основните училища в с. Бяла река и с. Чернооково. Защитено е ОУ „Васил Левски“ – с. Иваново.

Осигурен е ежедневен транспорт за учениците и децата от населените места, в които няма детска градина или училище.

Таблица 27: Сравнителни данни за училищата в община Върбица 2018-2023 г.

Учебни години	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Брой училища	4	4	4	4	4
Брой учители	80	85	92	93	86
Брой паралелки	41	38	44	45	40
Брой ученици	836	834	760	719	716
в т.ч. - мъже	421	423	396	352	351
в т.ч. - жени	415	411	364	367	365

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

Броят на учениците през учебната 2022/2023 учебна година намалява само с 3 спрямо предходната 2021/2022 учебна година. Общо за изследвания период от 5 учебни години броят на учениците намалява със 120 или със 14%.

По данни на НСИ през учебната 2022/2023 г. в общината се обучават 716 ученици, 49% от които момчета и 51% момичета. Броят на учителите намалява със 7 спрямо предходната учебна година и са 86, а на паралелките с 5 и са 40. Всички училища са осигурени с правоспособни учители. Продължава изграждането на приобщаваща образователна среда в общообразователните училища за осъществяване на качествено образование, съобразено с индивидуалните потребности на всеки ученик.

Структурите на предучилищното образование в община Върбица са добре развити. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е много добра.

В детските градини се приемат деца на възраст 3 – 7 години, по желание на родителите (съгласно ЗПУО и Наредба №5 за предучилищно образование), като групите се оформят по възрастов принцип. Капацитетът на детските градини напълно покрива нуждите на общината.

На 100 деца през учебната 2022/2023 г. в общината се падат 276 места в детските градини. През отчетната година в детските заведения са обхванати всички четири-, пет- и шестгодишни деца, които подлежат на задължително предучилищно обучение.

През учебната 2022/2023 учебна година работят следните 10 детски градини:

- ДГ „Кокиче”, с.Бяла река
- ДГ „Мир”, с.Маломир



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



- ДГ „Щастливо детство”, с.Нова Бяла река
- ДГ „Червената шапчица”, с.Менгишево
- ДГ „Славейче”, гр.Върбица
- ДГ „Младост”, с.Чернооково
- ДГ „Детелина”, с.Ловец
- ДГ „Детски свят”, с.Иваново
- ДГ „Снежанка”, с.Сушина
- ДГ „Щурче”, с. Тушовица

Таблица 28: Сравнителни данни за детските градини по учебни години 2018-2023 г.

Учебни години	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Брой детски градини	11	11	10	10	10
Брой групи	18	18	15	15	15
Педагогически персонал	37	37	31	31	30
Брой деца	306	300	293	273	253
в т.ч. - мъже	145	149	151	136	123
в т.ч. - жени	161	151	142	137	130

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

В общината през 2022/2023 учебна година детските градини се посещават от 253 деца, разпределени в 15 групи. Броят на децата намалява с 20 или със 7% спрямо учебната 2021/2022 г. Педагогическият персонал намалява с 1 детски учител и броят им е 30.

През 2022/2023 г. училищата и детските градини в общината проявяват активност и изпълняват дейности по различни проекти и Национални програми на МОН, ОП НОИР и др.

Училищата и детските градини участват и в Схема „Училищен плод“ и Схема „Училищно мляко“ на ДФ „Земеделие“.

Основно училище „Гео Милев“ с.Чернооково през календарната 2023г. участва в следните проекти и дейности:

1. Проект BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“
2. Проект BG05M2OP001-2.012-0001 „Образование за утрешния ден“
3. Национална програма „Заедно в изкуствата и спорта“
4. Проект BG05SFPR001-1.001-0001 „Успех за теб“
5. Проект „ STEM центрове и иновации в образованието “по План за възстановяване и устойчивост, компонент 2 – „ Изграждане на училищна STEM среда “
6. Национална програма „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда“ 2023г. модул „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“
7. Проект за физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност на деца и учаци в институции в системата на предучилищното и училищното образование по ПМС №46 / 19.03.2020г.

ОУ„Св.св.Кирил и Методий”, с.Бяла река работи по следните проекти:

1. Проект BG05M2OP001-2.012-0001 „Образование за утрешния ден“ към оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
2. Проект № BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“
3. Проект № BG05SFPR001001-1.001-0001 Успех за теб“
4. НП „ Заедно в изкуствата и в спорта“



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



5. *Одобрена процедура BG-RRP-1.017 - „Концепция за STEM среда“ и изчакване на одобрение BG-RRP-1.015 - „Училищна STEM среда“*

СУ „Св. Паисий Хилендарски“ гр. Върбица участва в следните програми и проекти:

- Национална програма „Без свободен час“, Модул 1 „Без свободен час в училище“;
 - Национална програма „Заедно за всяко дете“, Модул 3 „Участвай и променяй – родителят, активен партньор в училищния живот“;
 - Проект BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“;
 - „Всеки ученик ще бъде отличник“ на ЦМЕДТ „Амалипе“ – Велико Търново, финасиращ орган – „Тръст за социална алтернатива“;
 - Проект по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M2OP001-3.018 „Подкрепа за приобщаващо образование“, Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020;
 - Проект № BG05M2OP001-3.017-0037 „Заедно за успеха на всеки ученик: повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда“ на ЦМЕДТ „Амалипе“;
 - Проект БС33.21-2-005/14.12.2022 г. „Етнопалитра“ към ЦОИУДУЕМ;
 - Проект „United Colours of Arts“ по програма Еразъм+
 - НП „Иновации в действие“;
 - С Решение № 584 от 20.08.2020 г. на Министерски съвет, училището е в списъка на иновативните училища в Република България, с проект за иновация „Училище на новатори: от класната стая към образование на бъдещето“;
 - Програма „Равен шанс – достъп до средно образование“ на Асоциация ИНТЕГРО гр. Разград;
 - Проект „Подкрепяща среда за ромски младежи за придобиване на средно образование“ на Асоциация ИНТЕГРО гр. Разград;
 - Програма на РУ на МВР – Велики Преслав „Детско полицейско управление“ – участват ученици от V клас.
 - Учениците от XI клас участваха в дейностите, включени в образователната програма на Висшия съдебен съвет „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“, по която училището е партньор.
 - Сътрудничество с ЕВРОПА ДИРЕКТНО – Шумен във връзка с обучение на педагогическия персонал;
 - Проект „Интеркултурна академия за гражданско участие и толерантност за младежи обучители и подкрепящите ги връстници“ към ЦМЕДТ „Амалипе“ за ученици от IX-XII клас.
- Община Върбица съвместно с образователните институции организират извънкласни и извънучилищни дейности, които имат съществена роля за засилване на интереса на учениците към образователно-възпитателния процес и намаляване риска от отпадане от училище.
- Целта е да се осмисли свободното време на учащите се чрез форми и дейности, подпомагащи интелектуалното, духовното, нравственото и физическото им израстване, които развиват творческите им интереси и възможности. Спомагат за формирането им на граждански ангажирани личности, приобщени към ценностите на демократичното общество и са форма на превенция на рисково поведение и промоция на здраве чрез здравното и гражданското образование. Чрез организираните мероприятия и извънучилищни дейности е да се научат децата и учениците да се забавляват с полезни за здравето им занимания и да се подобри комуникацията им.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Култура

Културата е един от факторите за устойчиво развитие и съхраняване на духовността на населението. В община Върбица се осъществяват дейности за развитие и закрила на културата, като се съчетават държавните изисквания с местните условия, културни специфики и традиции. Основните културни дейности, развивани в общината са: читалищна, библиотечна, музейна и религиозна. За тяхното осъществяване е изградена съответната инфраструктура и функционира добре изградена мрежа от културни институти и организации. Културната инфраструктура в Върбица е представена от 10 народни читалища, които са основните средища на културното развитие и духовното обогатяване на населението. Те продължават да развиват културно-просветна и художествена самодейност и да организират творческите занимания на постоянно действащи групи за певчески, танцов и автентичен фолклор, клубове, изложбени зали и музейни сбирки. Всички читалища са включени в регистъра на Министерство на културата, притежават регистрации и се управляват от Читалищни настоятелства.

Таблица 29: Действащи художествени състави към Народни читалища в община Върбица

Наименование, местонахождение	Художествени състави, клубове и групи
"Пробуда 1871" - град Върбица	Кръжоци, клубове и школи по изкуствата; Езикови школи и курсове; фолклорни състави и формации; театрални състави; женска група за стари градски песни; Коледарска група; Група за класически и/или модерен балет.
"Пробуда-1930" - село Методиево	Участие в традиционен есенен Върбишки панаир.
"Съзнание 1924" - село Ианово	-
"Н.Й.Вапцаров 1934" - село Менгишево	Детска фолклорна група, Участие в традиционен есенен Върбишки панаир.
"Просвета-1930" - село Нова Бяла река	Певческа група за традиционен фолклор; Танцова група "Славейче" Танцова група "Звънче" - Съвременно творчество.
"Христо Ботев -1923" - село Бяла река	Детска фолклорна група;
Светлина-1956" - село Маломир	Фолклорен певчески състав
"Надежда -1962" - село Ловец	-
"Герлово-1943" - село Тушовица	Група за народни танци
"Развитие - 2015" - град Върбица	Рапърски клуб; Детска танцова група, инструментална детска група.

Публичен регистър на Народните читалища - <https://chitalishta.com/>

Самодейните състави се включват в местните културни прояви, събори, прегледи и фестивали на регионално и национално ниво.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Една от основните дейности на читалищата е библиотечната. В Националната програмата „Глобални библиотеки – България“ участва читалищната библиотека на НЧ „Пробуда 1871“ гр.Върбица, НЧ "Христо Ботев -1923"- село Бяла река, НЧ "Н.Й.Вапцаров 1934"- село Менгишево и НЧ "Просвета-1930"- село Нова Бяла река.

Във всички читалища се развива самодейна дейност (музикална, танцова, фолклорна, образователно-просветна), разполагат с библиотечен фонд.

НЧ „Пробуда 1871“ гр.Върбица е основния и утвърден културен център в общината с функциониращи форми на художествена самодейност, богат библиотечен фонд и се явява методически център на останалите читалища в общината. Целта на читалищата е да задоволяват потребностите на населението, свързани с: развитие и обогатяване на културния живот; запазване на българските обичаи и традиции; разширяване знанията на населението и приобщаването им към ценностите на науката, изкуството и културата; възпитаване и утвърждаване на национално самосъзнание.

Културно-просветните дейности, които се развиват на територията на общината, се организират от народните читалища. Във всички населени места се честват националните празници, обичаи и се провеждат традиционните годишни събори.

Съхраняването на читалищата е важно, тъй като те остават средища на културната и просветна дейност, особено в по-малките населени места и позволяват развитието на талантите и съхраняването на традициите.

Читалищата съвместно с Община Върбица организират и поддържат богат културен календар и разнообразяват духовния живот на местното население.

В културния календар на Община Върбица ежегодно са включени празниците: Националният празник на Република България - 3-ти март, Денят на славянската писменост и на българската просвета и култура - 24 май и Денят на народните будители - 1-ви ноември. Честват се още Бабинден, Трифон Зарезан, 1-ви март, Международният ден на жената – 8-ми март, Тодоровден, Великден, Коледа и Нова година.

Ежегодно в общината се организира и провежда Върбишки есенен панаир, на който взимат участие много гостуващи групи и изпълнители. Събор в с.Нова Бяла река на 1 май. Събор в с.Маломир на 24 май.

Заложените събития в Културната програма всяка година се организират, реализират и финансово обезпечават от бюджета на Община Върбица и спонсори.

Едно от важните условия за развитие на качествена художествено-творческа дейност и постигане на резултати, е наличието на подходяща материална база, ползвана за читалищни нужди. Подобряването на техническото състояние на обектите на културната инфраструктура е един от главните приоритети на Плана за интегрирано развитие на община Върбица за периода 2021-2027 г.

Спорт и младежки дейности

Спортният календар на община Върбица за 2023 г. е изпълнен с разнообразни спортни прояви – турнири по футбол, ученически спортни състезания и др.

Спортната инфраструктура в община Върбица е концентрирана в общинския център гр. Върбица и курортния комплекс, където е изграден модерен спортен център със спортна зала, обслужваща сграда, плувен и детски басейн, футболни игрища и др.

На територията на Общината има регистриран един футболен клуб - ФК „Върбица“, като за 2022-2023 г. от 23 срещи е с 15 победи, с което стават трети в класирането на областно първенство на Шумен.

Създаването на условия за системни спортни занимания на деца и младежи в свободното време е приоритет на училищните ръководства. В училищата се организират състезания по баскетбол, волейбол, футбол, тенис на маса и др.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Младежките дейности подпомагат личностното, социалното и гражданско израстване на младите хора, като създават развитие на техния потенциал за придобиване на компетенции и откриване на нови възможности. Община Върбица подкрепя дейности и инициативи, които представят, защитават и развиват интересите и потребностите на младежката общност.

Високообразованите млади хора от общината продължават да търсят реализация в големите градове на България, а част от тях и в чужбина. Повечето млади хора над 24 години проявяват интерес към временна трудова миграция в чужбина - те са преди всичко със средно образование и/или без трудова квалификация. Все още липсва практика работодателите да инвестират в обучението и квалификацията на млади работници и след това да ги наемат на работа. Голяма част младите хора са демотивирани от заплащането и условията на труд в местните предприятия и административни структури. Те са ресурс за сивата икономика и са принудени да приемат временна или неквалифицирана работа, дори и да притежават ценз.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ:

Първите три години от прилагане и изпълнение на Плана за интегрирано развитие на община Върбица 2021-2027 г. се характеризират с политическа, икономическа и финансова нестабилност и поредица от кризи довели до рекордна инфлация, поскъпване на живота и енергоносителите, безработица и др. Продължителната пандемия от коронавирус и последиците от нея, войните в Украйна и Израел и честата смяна на властта у нас, забавят финансирането на много приоритетни общински проекти. Пандемията ограничава значително социалния живот, създаде икономически и финансови рискове и неустойчивост. Местната власт предприема всички необходими мерки за опазване живота и здравето на населението и в същото време работи активно за пълноценно изпълнение на дейностите, водещи до подобряване на всички сфери на обществения живот.

Докато 2021-2022 година преминават под знака на здравната и енергийна кризи, усложнена международна обстановка, войни, вътрешнополитически хаос и инфлация, то 2023 г. е белязана от ръст на доходите, изкуствена политическа стабилност и икономически подем. Инфлацията продължава да се покачва, но с по-ниски темпове спрямо предходните години. Със съставянето на редовно правителство, макар и по трудна коалиционна формула и с премиер на ротация, потребителите получават известна политическа сигурност, а с ръста на доходите се съживява потреблението и икономиката като цяло. Отпадането на ограниченията заради пандемията дава тласък на пътуванията и развитието на туризма. Цените на основните енергийни източници също се нормализират и това създава известна стабилност и предвидимост на разходите.

Водещите проблеми при прилагане на ПИРО на етапа на междинна оценка са предимно от глобално, европейско и национално ниво и са извън компетенциите и възможностите за въздействие на Кмета на община Върбица и местната власт. Забавеното приемане на държавния бюджет, на средствата по оперативни програми за периода 2021-2027 г., на Националния план за възстановяване и устойчивост и Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони, поставят на сериозни изпитания общинския бюджет и силно ограничават възможностите за финансиране на проектите в плана за развитие.

Всичко това влошава социално-икономическите условия за развитие на община Върбица и проблемите на местно ниво се задълбочават.

Демографските показатели продължават да се влошават. Населението намалява и застарява, запазва се тенденцията на ниска раждаемост и висока смъртност. Селищната система на общината е сравнително устойчива. Застрашено от обезлюдяване към 2023 г. е само село Кьолмен – под 100 жители.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



В регионален план през периода 2021-2023 г. община Върбица запазва второ място по територия и пето място по население сред 10-те общини в област Шумен. По брой населени места (16), община Върбица се нарежда на трето място в областта. В община Върбица в края на 2023 г. живеят 7697 души или 5% от населението на област Шумен (относителният дял намалява с 1% спрямо 2020 г.) и 0,93% от населението на СИР (към 2020 г. е 1,12%). Средната гъстота на населението в община Върбица (16,84 души на кв. км. за 2023 г.) е по-малка от средните стойности за област Шумен (44,12), както и от средната гъстота за страната (58,07) и за СИР (56,45 души на кв. км.).

През 2023 г. в община Върбица живеят 7697 души, 49% от които мъже и 51% жени. Градското население (на гр. Върбица) е 31%, в селата живеят останалите 69% от жителите на общината. Структурата на населението по пол и урбанизираност се запазват почти без изменение в рамките на периода на прилагане на ПИРО.

Естественят прираст на населението е отрицателен, средно по минус 92 души на година, като през 2021 г. в резултат на пандемията достига минус 156, а през 2023 г. намалява до минус 67. Средногодишният брой на живородените деца в община Върбица за периода 2019-2023 г. е 68. Средната смъртност за изследваните 5 години е 160 човека годишно, като най-високите ѝ стойности са по време на пандемията от коронавирус 2021 г. – 156 души.

Механичният прираст на населението в община Върбица се променя динамично, като през повечето изследвани години е положителен, с изключение на 2021 г., когато е минус 19 души. През 2022 г. механичният прираст е +182 души, а през 2023 г. - +128. Населението на община Върбица за периода 2019-2023 г. се е увеличило от положителна миграция с 462 човека, което оказва известно положително влияние върху демографските процеси. Общо в резултат на отрицателния естествен и въпреки положителния механичен прираст населението в община Върбица за периода 2021-2023 г. е намаляло с 61 души.

Образователната система е добре организирана и материално обезпечена, но учениците в местните училища и децата в детските градини през 2023 г. намаляват.

Системата на здравеопазването в община Върбица включва само доболнична помощ, която се осъществява от общопрактикуващи лекари, един медицински и един спешен център. Здравното и медицинско обслужване на гражданите е затруднено, поради неравномерното разпределение на населението и отдалечеността на голяма част от населените места от общинския център. Населението не е достатъчно обезпечено със здравни и лечебни заведения, медицинско оборудване и персонал. На един лекар през 2023 г. се падат 1924 пациенти, а на един зъболекар 7697 пациенти. Натовареността на медицинския персонал е значително над средната за областта и за страната.

В общината функционират разнообразни социални дейности и услуги, които отговарят на стандартите за качество, но не задоволяват напълно потребностите на населението. Има нужда от разкриване на нови и разширяване обхвата на съществуващите социални услуги.

Равнището на безработица в община Върбица през 2023 г. е 25,7%, като бележи ръст от 4,6 пункта спрямо 2022 г. и 7,1 пункта спрямо 2021 г. По-високото равнище на безработица се дължи на намалялото икономически активно население, което служи за база при изчисляване на показателя и на реален ръст на безработните лица. Средномесечният брой на регистрираните безработни за 2023 г. е 767, със 109 повече спрямо 2022 г. и с 258 повече от 2021 г. Безработните мъже са 324 (42% от регистрираните), а жените – 443 (58%). Жените са по-уязвими и по-често изпадат в риск от безработица, тъй като по-трудно се адаптират към структурните промени в икономиката, изискванията на работодателите и пазара на труда. Безработицата в община Върбица през 2023 г. е 25,7% и остава значително по-висока от средните нива за



област Шумен (10,7%) и за страната (5,6%). Тенденциите показват, че пазарът на труда се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки, за гарантиране на заетостта и доходите. Средната годишна работна заплата в община Върбица се увеличава с 8,4% през 2022 г. спрямо 2021 г. Въпреки отчетения ръст, възнагражденията в общината остават по-ниски от средната заплата в област Шумен – 16 702 лева, значително по-ниски спрямо средната годишна работна заплата за страната – 21 242 лева и за СИР – 18 241 лева за 2022 г.

Икономическото развитие на община Върбица се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме подем в периода 2021-2023 г. Селското стопанство запазва своите стабилни позиции и отчитаме сериозен ръст на броя на предприятията в сектора. Бизнесът постепенно преодолява кризата и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия. Статистиката отчита повишаване на доходите и потреблението и подобряване на финансовите резултати на местните предприятия.

Въпреки предизвикателствата и трудностите през 2023 година и негативното влияние на войните кризи и неблагоприятните демографски процеси и политически условия, Община Върбица се справя много успешно и успява да реализира част от планираните в ПИРО проекти, мерки и дейности.

II. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Междинната оценка за изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Върбица има за цел да обобщи първоначалните резултати и напредъка за първите три години от прилагането на стратегическия документ, като анализира промяната в средата и условията на живот на местната общност.

В стратегическата част на ПИРО са включени: визия, 3 стратегически цели, 5 приоритета и 22 мерки за въздействие в различни сфери на обществения живот.

Визията дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ дългосрочно развитие. Тя е консолидирана, обобщена представа/желание на местната общност за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава. Визията за развитие на община Върбица е с перспектива отвъд хоризонта на 2027 г. и формулирана така:

„Община Върбица – интегриран екологичен район с добър жизнен стандарт и конкурентоспособна икономика, привлекателно място за живеене и инвестиции с развит туристически сектор и съхранено природно и културно богатство.“

Дългосрочната политика на общината, очертана във визията играе ключова роля за постигането на устойчивото и балансирано местно развитие в различни аспекти икономически, социален, екологичен и териториален. За постигане на визията трябва да се разработват и внедряват иновации във всички сектори на местната икономика, като същевременно се инвестира в образование и повишаване квалификацията на човешкия капитал. Уникалните културни и природни дадености на общината трябва се оползотворяват отговорно и устойчиво за привличане на инвестиции и развитие на селското, горското стопанство и туризма. Общината трябва да се интегрира със света посредством достъпни и удобни пътни и високоскоростни оптични връзки, утвърждавайки мястото си в региона. Гражданите трябва да играят активна роля в бъдещето на своята община и да имат богати възможности за личностно и професионално развитие.

Устойчивото развитие на района е свързано най-вече с преодоляване на демографската криза и бедността, чрез насърчаване на инвестициите, предприемачеството и оползотворяване на местния потенциал и ресурси.

Стратегическите цели за развитие на община Върбица до 2027 г. са:



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността.**
- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата, чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурите, енергийна ефективност и опазване на околната среда.**
- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Развитие на човешкия потенциал, насърчаване на образованието, социалното включване, духовно развитие, съхранени традиции и културно наследство.**

Комплексът от приоритети, мерки и дейности за реализацията на стратегическите цели на ПИРО следва да бъде насочен в няколко основни области на въздействие, както следва:

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, иновации, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Съхраняване на демографския потенциал, образователно и духовно развитие на човешките ресурси, със специална грижа към младите и хората в неравностойно положение – социално включване, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.
- Подобряване на средата на обитаване и интегрирано териториално развитие – по-добра транспортна и цифрова свързаност и достъпност на населените места в общината, подобрена инфраструктура, качествени услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

На тази база са изведени пет приоритета всеки, от които се изпълнява, чрез съвкупност от мерки и дейности, обобщени в Програмата за реализация на ПИРО 2021-2027 г.

Приоритет 1 – Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството.

Приоритет 2 - Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска.

Приоритет 3 – Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем.

Приоритет 4 – Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни.

Приоритет 5 – Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии.

Приоритетите, дефинирани в ПИРО са съобразени със спецификите на общината и конкретните нужди и проблеми на целевата територия и нейните граждани. Всеки приоритет е свързан със съответна стратегическа цел и детайлизира насоките и проектите за нейното изпълнение. Приоритетите са обвързани с изпълнението на пакет от мерки и дейности, финансирани от различни източници, включени в Програмата за реализация на ПИРО.

В ПИРО са заложени **22 мерки**, като на етапа на настоящата междинна оценка те остават релевантни и адекватни на съществуващата социално-икономическа ситуация в община Върбица, на приоритетите и целите за развитие и финансовите възможности за реализация на конкретни проекти и дейности.

Стратегията за реализация на ПИРО обхваща и проследява взаимовръзката между формулираната визия за развитие, определените приоритети за действие и техните



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



специфични цели, които трябва да бъдат постигнати посредством изпълнението на конкретни мерки, проекти и предвидените в проектите дейности.

Реализирането на стратегическите цели и приоритети на ПИРО не е задача само на местната власт и трябва да се случва в условията на тясно взаимодействие и партньорство с бизнеса, социални, образователни културни институции, НПО и други заинтересовани страни. Необходимо е да се използват всички възможности за съвместни проекти и дейности, включително в условията на междуобщинско и международно сътрудничество.

За плановия период 2021-2027 г. в Индикативната финансова таблица на ПИРО на община Върбица за петте основни приоритета са заложили 136 проекти и дейности на обща стойност 639 210 хиляди лева. Реалните резултати на етапа на междинна оценка за изпълнението на ПИРО за първите три години на неговото действие са представени в следващата таблица:

Таблица 30: Справка за изпълнени проекти и дейности в община Върбица през периода 2021-2023 г.

№ по ред	Приоритет, Специфична цел, Мярка, Проект/Дейност	Обща стойност лева	Период на изпълнение	Източник на средства – програма, фонд, бюджет (собствен финансов принос в %)	Резултати
	ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството	2020422			
	Мярка 1.1. Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите	112812			
1	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	62812	2021	ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020	Финансово подпомагане на „ЕВРОТЕКСТИЛС“ ЕООД гр.Върбица за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19
2	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50000	2021	ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020	Финансово подпомагане на „МАСИФ“ ЕООД гр.Върбица за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19
	Подмярка 1.2. Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство	1907610			
3	Стартова помощ за развитието на малкото стопанство на Адиле Мечкарова	29337	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, подмярка 6.3.	Увеличаване капацитета на стопанство за ябълки и сини сливи в с. Маломир
4	Стартова помощ за развитието	29337	2021-2026	Програма за	Увеличаване капацитета на



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



	на малкото стопанство на Айше Алиева			развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	стопанство за домати и сини сливи в с. Маломир
5	Проект „Подобряване и разширяване на дейността на земеделското стопанство на Айше Мехмедова	48895	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство Създаване и отглеждане на овощни насаждения от сливи с. Нова Бяла река
6	Проект „Подобряване и разширяване на дейността на земеделското стопанство на Иван	48895	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство. Създаване и отглеждане на овощни насаждения от сливи, както и зеленчукопроизводство в с. Маломир
7	Проект „Създаване и отглеждане на овощни насаждения от сливи, както е зеленчукопроизводство - Тахир Дерменджиев	48895	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство. Стартване и развитие на стопанство с зеленчукопроизводство преминава към трайни насаждения сливи
8	Стартова помощ за развитието на малкото стопанство на Марчо Кюркчиев	29337	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство с добавяне на 125 пчелни семейства
9	Стартова помощ за развитието на малкото стопанство на Красимир Николов	29337	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство с добавяне на 125 пчелни семейства
10	Стартова помощ за развитието на малкото стопанство на Неджметин	29337	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Увеличаване капацитета на стопанство с пчелни семейства в с. Бяла река
11	Стартова помощ за развитието на малкото стопанство на Николай	29337	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Увеличаване капацитета на стопанство с пчелни семейства в с. Сушина
12	Стартова помощ за развитието на малкото стопанство на Николай	29337	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Увеличаване капацитета на стопанство с направление растениевъдство с. Нова Бяла река
13	Стартова помощ за развитието на малкото стопанство на Светлан	29337	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Увеличаване капацитета на стопанство с пчелни семейства
14	Проект „Подобряване и разширяване на дейността на земеделското стопанство на Хюлия	48895	2021-2026	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство Увеличаване капацитета на стопанство с



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



				6.3.	пчелни семейства
15	Модернизирани на стопанството на „Агри Холдинг“ ЕООД с.Ловец	724924	2023-2025	Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г., подмярка 4.1.	Модернизирани на земеделско стопанство в сферата на зърнодобива, обработващо площи от 6 300 дка.
16	„Инвестиция в земеделското стопанство на ЗП Николинка Йорданова“ гр.Върбица	447300	2023-2025	Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г., подмярка 4.1.	Въвеждане на иновативни за стопанството решения и създаването на условия за щадяща компонентите на околната среда обработка за отглеждане на 1268,58 дка биологични орехи и лешници
17	Закупуване на земеделска техника за земеделското стопанство на ЗП Миглена Стоянова с.Ловец	305110	2023-2025	Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г., подмярка 4.1.	Модернизирани на земеделско стопанство в сферата на зърнодобива, обработващо площи от 570 дка пшеница и 400 дка рапица.
	Подмярка 1.3. Устойчиво управление на горските ресурси				
	Мярка 1.4. Дейности и проекти към програмата за развитие на туризма на община Върбица 2021-2027 г.				
	ПРИОРИТЕТ 2: Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска	578897			
	Мярка 2.1. Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове	12198			
18	Закупуване на климатици за нуждите на ОБА в заседателна зала, гр. Върбица	6318	2023	Общински бюджет	Подмяна на стари отоплителни уреди с енергийно ефективно отопление
19	Доставка на Пелетен котел за нуждите на служба Полиция град Върбица	5880	2023	Държавен бюджет	Въвеждане на възобновяеми източници за отопление на обществени сгради
	Мярка 2.2. Насърчаване на прехода към кръгова икономика				
	Мярка 2.3. Опазване на околната среда и борба с климатичните промени	7499			
20	Проект „Заедно в труд и игра –	7499	2023	ПУДООС	Изпълнение на дейности с



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



	сред чиста, зелена среда“ на ДГ „Младост“, с.Чернооково по Програма „Обичам природата и аз участвам“				екологична насоченост, възпитаващи навици за опазване на околната среда
	Мярка 2.4. Устойчиво управление на отпадъците	559200			
21	Доставка на 1 брой камион за сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъци	251040	2022	Общински бюджет	Осигурена сметосъбирачна техника за сметоизвозване на отпадъци
22	„Доставка на съдове за смет за нуждите на Община Върбица“	308160	2023	Общински бюджет	Подобряване процеса на управление на отпадъците в община Върбица
	ПРИОРИТЕТ 3: Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем	915374			
	Мярка 3.1. Демографски подем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината				
	Мярка 3.2. Подобряване на образованието и модернизация на образователната инфраструктура	710682			
23	„Преустройство и въвеждане на мерки за енергийна ефективност на сградата на ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“, с.Бяла река“	398836	2020-2021	Проект, „Красива България“	Преустройство и въвеждане на мерки за енергийна ефективност на сградата на ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“, с.Бяла река“
24	„Строително-ремонтни работи в ОУ ”Гео Милев“, с.Чернооково, община Върбица“	109042	2021	Държавен бюджет	Цялостен ремонт и обновяване на сградата на ОУ ”Гео Милев“ с.Чернооково
25	„Реконструкция, ремонт, оборудване и обзавеждане на Детска градина „Младост“, с.Чернооково, общ.Върбица“	202804	2021-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Цялостен ремонт и обновяване на сградата на ДГ с. Чернооково
26	Проект по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M2OP001-3.018 „Подкрепа за приобщаващо образование“ на СУ гр.Върбица	-	2023	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020	Подобряване качеството и ефективността на образователния процес в община Върбица
27	Проекти BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“ на СУ гр.Върбица, ОУ с.Бяла река и ОУ с.Чернооково	-	2023	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020	Подобряване качеството и ефективността на образователния процес в община Върбица
28	Проект № BG05M2OP001-3.017-0037 „Заедно за успеха на всеки ученик: повишаване	-	2023	ОП „Наука и образование за интелигентен	Подобряване качеството и ефективността на образователния процес в



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



	на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда“ на СУ гр.Върбица			растеж“ 2014-2020	община Върбица
29	Проект „United Colours of Arts“ на СУ гр.Върбица	-	2023	Програма Еразъм+	Подобряване качеството и ефективността на образователния процес в община Върбица
30	Проекти BG05M20P001-2.012-0001 „Образование за утрешния ден“ на ОУ с.Бяла река и ОУ с.Чернооково	-	2023	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020	Подобряване качеството и ефективността на образователния процес в община Върбица
31	Проекти № BG05SFPR001001-1.001-0001 Успех за теб“ на ОУ с.Бяла река и ОУ с.Чернооково	-	2023	Програма „Образование“ 2021-2027	Подобряване качеството и ефективността на образователния процес в община Върбица
	Мярка 3.3. Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности	171429			
32	Изграждане на комбинирана спортна площадка към СУ "Паисий Хилендарски", гр. Върбица	171429	2022-2023	Държавен бюджет, МОН	Създаване на нови спортни обекти в общината
	Мярка 3.4. Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила	33263			
33	Проект „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица от гр.Върбица“	33263	2021-2023	МИГ Котел, Сунгурларе и Върбица - Достъп до заетост и обучения	Мотивационно обучение за придобиване на професия „Работник в озеленяването“ и обучение по ключови компетентности. Заетост на 5 лица на длъжност „Работник, озеленяване“ за 6 месеца
	ПРИОРИТЕТ 4: Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни	5989724			
	Мярка 4.1. Подобряване на достъпа до електронни административни услуги				
	Мярка 4.2. Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса	129024			
34	Изграждане сграда на кметство и общински център в	129024	2022-2024	Държавен бюджет	Подобряване качеството на сградния фонд за



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



	УПИ IV кв. 13 по плана на с. Чернооково, община Върбица				предоставяне на административни услуги
	Мярка 4.3. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването	35343			
35	"Строително-ремонтни работи на покрив на Здравна служба, с.Бяла река, община Върбица"	35343	2021	Общински бюджет	Подмяна на покрив на Здравна служба, с.Бяла река, община Върбица
	Мярка 4.4. Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура	5825357			
36	Проект „Патронажна грижа + в община Върбица“	63765	2021-2022	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Предоставяне на интегрирани социално-здравни услуги за лица с увреждания и лица в риск, във връзка с ограничаване разпространението и преодоляване на последиците от COVID- 19.
37	“Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в Община Върбица"	61528	2021-2023	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Предоставяне на интегрирани социално-здравни услуги за 28 лица с увреждания и лица в риск, във връзка с ограничаване разпространението и преодоляване на последиците от COVID-19
38	„Осигуряване на Топъл обяд в Община Върбица в условията на пандемия от COVID -19"	909622	2022	Оперативна програма Храни	1230 лица от община Върбица получават топъл обяд в продължение на 12 месеца, с което се постига намаляване на бедността и социалната изолация.
39	"Топъл обяд в Община Върбица 2022-2025 година"	3580512	2022	Програма за храни и основно материално подпомагане 2021 - 2027 г.	1300 лица от община Върбица получават топъл обяд считано от 01.10.2022 г., с което се постига намаляване на бедността и социалната изолация. Изпълнението ще продължава до 30.09.2025г.
40	Преустройство на бивша училищна сграда в с. Ловец, общ. Върбица в ЦНСТ за стари хора	252074	2023-2024	Проект „Красива България“, Общински бюджет	Създаване на нови обекти на социалната инфраструктура и увеличаване обхвата на социалните услуги
41	Грижа в дома в община Върбица	504956	2023-2024	ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027	Предоставяне на почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги по домовете и психологическа подкрепа за 63 лица. Доставка на храна, заплащане на битови сметки, заявяване и получаване на неотложни



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



					административни и битови услуги за 12 месеца.
42	Укрепване на общинския капацитет в община Върбица	25741	2023-2024	ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027	Подкрепа на служителите, ангажирани с изпълнението на правомощията им по Закона за социалните услуги, Закона за хората с увреждания и Закона за лична помощ за предоставянето на по-ефективна, ефикасна и качествена грижа на лицата от най-уязвимите групи от населението на община Върбица
43	Бъдеще за децата в община Върбица	391159	2023-2026	ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027	Комбинация от политики и мерки, насочени към осигуряване на комплексни грижи и закрила на децата, подкрепа на семействата, качествено образование и здравеопазване и достъп до услуги
44	Закупуване на нов неупотребяван лекотоварен автомобил за Домашен социален патронаж, гр.Върбица	36000	2023	Фонд „Социална закрила“ към МТСП	Подобряване на материално-техническата база за предоставяне на социални услуги
	Мярка 4.5. Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура				
	ПРИОРИТЕТ 5: Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии	7864596			
	Мярка 5.1. Подобряване на транспортната достъпност и свързаност	2219483			
45	Обект „предмет Частично асфалтиране на улична мрежа в Община Върбица през 2022 година“ за следните обекти: Ул.„Васил Левски“ с.Иваново -от О.Т.162-О.Т.129 към О.Т.141, О.Т.129 към О.Т.128, ул.„Мир“ с.Крайгорци - от О.Т.6 - О.Т.5, ул.„Кишинев“ с.Методиево - от О.Т.119 към О.Т.120, ул.„Явор“ с.Методиево -20 м. след О.Т.69-О.Т.37 -О.Т.36, ул. „Иван Вазов“ с.Методиево - от О.Т.36- О.Т.38 към О.Т.39, ул.	540806	2022	Общински бюджет	Подобряване техническото състояние на уличната мрежа в малките населени места- с. Иваново, с. Методиево, с. Конево и с. Ловец.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



	<p>„Цар Симеон“ с.Методиево - от О.Т.39- О.Т.55-О.Т.54- О.Т.52-О.Т.52а-О.Т.51, ул.„Мир“ с.Методиево -30 м. след О.Т.64-О.Т.62-О.Т.61- О.Т.60,ул.„Херсон“ с.Методиево - от О.Т.64- О.Т.104 към О.Т.106, ул.„Плиска“ с.Божурово - О.Т.39 -О.Т.40-О.Т.41- О.Т.13, ул.„Вела Пискова“ с.Конево-О.Т.22- О.Т.21, О.Т.22 - О.Т.23, ул. „Балкан“ с.Конево-О.Т.23 - О.Т.29, Площадно пространство ул.Козлодуи“ с.Конево-О.Т.62- О.Т.62а- О.Т.64-О.Т.63-О.Т.62, ул."Козлодуй" с.Конево - О.Т.62-О.Т.61-О.Т.57, ул.„Цар Симеон“ с.Ловец-О.Т.57 - О.Т.51, Площадно пространство (ул.Цар Симеон)“ с.Ловец-О.Т.51- О.Т.50-О.Т.49-О.Т.52, ул.„Цар Симеон“ с.Ловец - О.Т.52- О.Т.59, ул. „Свобода“ с.Ловец- О.Т.67-О.Т.66, О.Т.65 - О.Т.70- О.Т.87, Площадно пространство на улица „Свобода“ с.Ловец - О.Т.66 - О.Т.65-О.Т.64-О.Т.63, ул. „Балкан“ с.Ловец-О.Т.85- О.Т.84, ул.„Рила“ с.Ловец - О.Т.104-О.Т.123</p>				
46	<p>Частично асфалтиране и кърпежи на общинска пътна мрежа и улична мрежа в Община Върбица през 2022 г." за следните обекти: Асфалтиране улица „Дружба“ с.Нова бяла река (22 м. от О.Т.47 към О.Т.48- О.Т.17, ул.„Плиска“ с.Бяла река - от край на съществуващ асфалт към О.Т.150- О.Т.150а, ул.„Чапаев“ с.Бяла река - О.Т.75 към О.Т.76, ул. „Кишинев“ с.Тушовица О.Т.34 към УПИ Ш-87,кв.13, ул. „Дунав“ с.Маломир О.Т.32 до О.Т.31, ул. „Свобода“ с.Маломир-уширение към О.Т.22 на ул.Г.Димитров, ул. „Георги Димитров“ с.Маломир - уширение и заустване към ул.Рила-О.Т.50, заустване ляво О.Т. 34, заустване О.Т.6 към ул.Христо Ботев, ул. „Септември“ с.Бяла река-</p>	147179	2022	Общински бюджет	Подобряване техническото състояние на уличната мрежа в малките населени места- с. Нова Бяла река, с. Бяла река, с. Маломир и с. Методиево.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



	уширение към О.Т.204 на ул.Рила и О.Т.138а, ул.,„Дунав 1“ с.Бяла река-уширение към О.Т.39 и О.Т.34, ул.,Ивайло 1“ с.Методиево, ул.,„Септември“ с.Методиево-уширение от О.Т.89 към О.Т.90 и ул.Ивайло 2, ул.,„Васил Коларов“ с.Методиево-уширение към О.Т.126 (ул.Ивайло) и към О.Т.93на ул.Георги Димитров; Полагане асфалтобетон в настилката общински път в К.К. Върбица от път 1-7 О.Т.9-О.Т. 16-О.Т. 17-О.Т.19-О.Т.20-О.Т.21-О.Т.22-О.Т.23-О.Т.24-О.Т.25-О.Т.26-О.Т.31-О.Т.32-О.Т.33-О.Т.34-О.Т.35 (вход спортен комплекс „Герлово“, Полагане на асфалтобетон по ул.Ал.Стамболийски О.Т.177-О.Т.207-О.Т.209-О.Т.305-О.Т.306-О.Т.307-О.Т.311-О.Т.317, Полагане на асфалтобетон на път № SHU 2044/1-7 Иваново - Върбица/ - Конево - Граница общ. (Върбица-Търговище) - Базиликата-Драгановец /TGV1164/				
47	„Ремонт на улична мрежа в Община Върбица през 2022г.” за следните обекти: ул.,„Балкан“ от О.Т.21-О.Т.22 - О.Т.83-О.Т.87, ул.,„Септември“ с.Методиево-от О.Т.87-О.Т.88-О.Т.89, ул. „Балкан“ с.Методиево-от О.Т.87-О.Т.129, ул.,„Васил Коларов“ с.Методиево - от О.Т. 129-О.Т. 128-О.Т.127-О.Т.126, ул.,„Георги Димитров“ с.Методиево-от О.Т.124 към О.Т.123, ул.,„Цар Симеон“ с.Методиево-от О.Т.38 към О.Т.59,ул. „Чавдар“ с.Иваново-от О.Т.47-О.Т.46А-О.Т.46 към - О.Т.5, ул.,„Вела Пискова“ с.Иваново-от О.Т.15 към О.Т.20, ул.,„Панайот Волон“ с.Сушина-от О.Т.47-О.Т.46 от О.Т.46 - О.Т.44 към О.Т.45, от О.Т.44 - О.Т.95, ул.,„Херсон“ с.Сушина-от О.Т.95-О.Т.93, ул. „Дружба“ с.Ловец-от О.Т.126 - О.Т.123, ул.,„Дружба“ с.Ловец-от О.Т.123-О.Т.119-О.Т.118, ул.,„Хан Аспарух“ с.Ловец - от О.Т.118 -О.Т.117А- О.Т.117-	671531	2022	общински бюджет "	Подобряване техническото състояние на уличната мрежа в с. Методиево, с. Иваново, с. Сушина, с. Ловец



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



	О.Т.106+площадно пространство м/у О.Т.106-105-107, ул.,Тича“ с.Ловец - от О.Т.117-О.Т.115, Площадно пространство на ул.Преслав“ с.Ловец-м/у О.Т.24-О.Т.25-О.Т.26, ул. „Шипка“ с.Ловец-от О.Т.24 -О.Т.23-О.Т.22, ул. „Шипка“ с.Ловец-от О.Т.23-О.Т.42- О.Т.44				
48	Ремонт на улична мрежа и паркинг на територията на община Върбица	622912	2023	Общински бюджет	Ремонт на улици в гр.Върбица, с.Чернооково, с.Божурово, с.Станянци, с.Крайгорци
49	Закупуване на общо 3 броя нови пътнически микробуси за нуждите на „Върбица Транс“ ЕООД, гр.Върбица	201115	2023	Държавен бюджет, Общински бюджет	Подобряване мобилността на населението в община Върбица
50	Изработване на технически проект на обект Реконструкция и рехабилитация на общински път SHU1040, с. Сушина	35940	2023	Държавен бюджет	Повишаване на проектната готовност на общината за изпълнение на дейности за подобряване състоянието на общинските пътища
	Мярка 5.2. Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи	4719919			
51	„Реконструкция на съществуващ довеждащ водопровод от местността „Рибника“ до с.Тушовица”	3836501	2022-2023	МРРБ, Общински бюджет	Подобряване състоянието на водопроводни мрежи в малките населени места
52	Учредяване на безсрочен сервитут за водопровод от местността "Рибника" до с. Тушовица.	25806	2023	Общински бюджет	Повишаване на техническата готовност на общината за изпълнение на дейности за водоснабдяване
53	„Неотложни възстановителни работи по възстановяване на проводимостта на река Герила в гр.Върбица , област Шумен с дължина 3200 м”	857612	2023-2024	Държавен бюджет	Подобряване техническото състояние и обезопасяване на речно корито на р.Герила, преминаваща през общинския център
	Мярка 5.3. Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ				
	Мярка 5.4. Цифрова свързаност и телекомуникации	481728			
54	"Иновативна оптична мрежа за доставка на интернет и телевизия" общ.Върбица, обл. Шумен	481728	2021-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г., подмярка 6.4.1.	Проект на “Борамакс” ЕООД за изграждане на иновативна-подземна и въздушна оптична кабелна мрежа в селата Бяла река, Нова бяла река, Тушовица, Станянци, Чернооково, гр. Върбица, кв. Трошка.
	Мярка 5.5. Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда	443466			



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



55	„Реконструкция на градски площад в село Тушовица , УПИ XXVII, кв.47 по плана на селото , община Върбица”	170564	2022	Общински бюджет	Новоизграден площад, с фонтан, детска площадка, озеленяване
56	Доставка на 1 брой мини багер и доставка на 1 брой комбиниран багер-товарач”	238102	2022	Общински бюджет	Доставени 2 броя багери-мини багер и комбиниран багер-товарач”
57	Доставка на 2 броя автобусни спирки в гр. Върбица	34800	2023	Държавен бюджет	Подобряване на обслужващи обекти свързани с мобилността на населението в общината
ОБЩА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТИТЕ:		17 369 013			

Обобщената справка показва, че за периода 2021-2023 г. на територията на община Върбица са изпълнени и в процес на изпълнение 57 проекти, обекти и дейности на обща стойност 17 369 013 лева.

За постигане на заложените цели и мерки в ПИРО през отчетния период 2021-2023 г., най-съществен принос имат Община Върбица и местния бизнес, които са привлекли най-много средства от европейските фондове. Общината няма съвместни проекти с бизнеса и публично-частни партньорства. За изпълнението на Плана за интегрирано развитие са допринесли и проектите на местните училища, детски градини, социални, културни институции и други.

Общината участва в МИГ „Котел-Сунгурларе-Върбица“, и е привлякла допълнителни средства по проекти, финансирани, чрез подхода WOMP. През 2023 г. са разработени две Концепции за интегрирани териториални инвестиции, проектите в които ще се изпълняват през следващите години. Концепциите предвиждат мерки и дейности в сферата на туризма, здравеопазването, образованието и околната среда и са в партньорство с общините Велики Преслав, Смядово и Дългопол.

ИЗВОДИ:

Стратегията за развитие на община Върбица с приоритети – икономически растеж, чиста околна среда, висок жизнен стандарт, демографски подем, качествени и достъпни обществени услуги и подобряване на инфраструктурата е уместна по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район и не следва да се променя. Визията на ПИРО звучи актуално, реалистично и е изпълнима в дългосрочна перспектива. Стратегическите цели и приоритети са добре формулирани и подредени.

В Индикативната финансова таблица към ПИРО на община Върбица 2021-2027 г. за петте основни приоритета са заложили 136 проекти и дейности на обща стойност 639 210 хиляди лева. На етапа на МО отчитаме 57 изпълнени и в процес на изпълнение проекти и дейности за 17 369 хиляди лева.

Изводът е, че финансовото изпълнение на ПИРО за първите три години на база усвоени средства и инвестиции е само 3%, а техническото изпълнение на база заложили и изпълнени проекти дейности е 42%. Това е умерен напредък в изпълнението на плана в средата на програмния период, предвид забавянето на възможностите за финансиране от оперативни програми, НПВУ и СПРЗСР. Реалното финансово и техническо изпълнение на плана е по-голямо, но не може да бъде измерено точно тъй като не са отчетени проектите, финансирани с частни инвестиции на територията на общината.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



III. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПИРО

След направения подробен анализ на реализираните проекти и дейности и на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО на община Върбица за периода 2021-2027 г. са изведени конкретните данни за постигнатия напредък по приоритети и мерки, представени в следващата Таблица 31.

Таблица 31: Изпълнение на ПИРО на община Върбица през периода 2021-2023 г. по приоритети и мерки

Приоритет/Мярка	Прогнозен брой проекти	Прогнозна стойност (хил.лева)	Отчетен брой изпълнени проекти за периода 2021-2023 г.	Отчетна стойност на изпълнените проекти за периода 2021-2023 (хил.лева)	Техническо изпълнение в %	Финансово изпълнение в%
ПРИОРИТЕТ 1	42	112570	17	2021	40,48	1,80
Мярка 1.1.	7	11015	2	113	28,57	1,03
Мярка 1.2.	11	57000	15	1908	136,36	3,35
Мярка 1.3.	5	20300	0	0	0,00	0,00
Мярка 1.4.	19	24255	0	0	0,00	0,00
ПРИОРИТЕТ 2	17	37560	5	579	29,41	1,54
Мярка 2.1.	3	6500	2	12	66,67	0,18
Мярка 2.2.	2	1500	0	0	0,00	0,00
Мярка 2.3.	6	15560	1	8	16,67	0,05
Мярка 2.4.	6	14000	2	559	33,33	3,99
ПРИОРИТЕТ 3	23	14400	11	915	47,83	6,35
Мярка 3.1.	2	1500	0	0	0,00	0,00
Мярка 3.2.	8	7850	9	711	112,50	9,06
Мярка 3.3.	6	2200	1	171	16,67	7,77
Мярка 3.4.	7	2850	1	33	14,29	1,16
ПРИОРИТЕТ 4	26	26710	11	5989	42,31	22,42
Мярка 4.1.	5	750	0	0	0,00	0,00
Мярка 4.2.	2	60	1	129	50,00	215,00
Мярка 4.3.	4	2700	1	35	25,00	1,30
Мярка 4.4.	10	17950	9	5825	90,00	32,45
Мярка 4.5.	5	5250	0	0	0,00	0,00
ПРИОРИТЕТ 5	28	447970	13	7865	46,43	1,76
Мярка 5.1.	5	134000	6	2220	120,00	1,66
Мярка 5.2.	7	302515	3	4720	42,86	1,56
Мярка 5.3.	2	2605	0	0	0,00	0,00
Мярка 5.4.	1	1000	1	482	100,00	48,20
Мярка 5.5.	13	7850	3	443	23,08	5,64
ВСИЧКО ЗА ПИРО 2021-2023	136	639210	57	17369	41,91	2,72



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Изпълнение на Приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството

На етапа на МО по Приоритет 1 са приключени и в процес на изпълнение 17 проекта и дейности за 2 020 422 лева.

По Мярка 1.1: Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите, са реализирани 2 проекта на обща стойност 112 812 лева.

По Мярка 1.2: Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство, са реализирани 15 проекта за 1 907 610 лева.

По Мярка 1.3: Устойчиво управление на горските ресурси, няма реализирани проекти и дейности.

По Мярка 1.4: Развитие на туризма като индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, природни и културни забележителности, няма реализирани проекти и дейности в периода 2021-2023 г.

Изпълнение на Приоритет 2: Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска

На етапа на МО по Приоритет 2 са реализирани и в процес на изпълнение 5 проекта на стойност 578 897 лева.

По Мярка 2.1. Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове, отчитаме 2 дейности за 12 198 лева.

По Мярка 2.2. Насърчаване на прехода към кръгова икономика, няма изпълнени проекти и дейности.

По Мярка 2.3. Опазване на околната среда, горите и борба с климатичните промени, е изпълнен 1 проект през отчетната година за 7 499 лева.

По Мярка 2.4. Устойчиво управление на отпадъците, отчитаме 2 проекта за 559 200 лева.

Изпълнение на Приоритет 3: Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем

На етапа на МО по Приоритет 3 са изпълнени и в процес на реализация 11 проекта на обща стойност 915 374 лева.

По Мярка 3.1: Демографски подем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината, няма изпълнени проекти и дейности.

По Мярка 3.2: Подобряване на образованието и модернизация на образователната инфраструктура, са изпълнени 9 проекта на стойност 710 682 лева.

По Мярка 3.3: Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности, е отчетен 1 проект за 171 429 лева.

По Мярка 3.4: Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила, е изпълнен 1 проект на стойност 33 263 лева.

Изпълнение на Приоритет 4: Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни

На етапа на МО по Приоритет 4 са изпълнени и в процес на реализация 11 проекта на обща стойност 5 989 724 лева.

По Мярка 4.1: Подобряване на достъпа до електронни административни услуги, няма изпълнени проекти в периода 2021-2023 г.

По Мярка 4.2: Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса, отчитаме 1 проект за 129 024 лева.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



По Мярка 4.3: Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването, е изпълнен 1 проект за 35 343 лева.

По Мярка 4.4: Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура, са реализирани 9 проекта на обща стойност 5 825 357 лева.

По Мярка 4.5: Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура, няма проекти през отчетния период.

Изпълнение на Приоритет 5: Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии

На етапа на МО по Приоритет 5 са изпълнени и в процес на реализация 13 проекта за 7 864 596 лева.

По Мярка 5.1: Подобряване на транспортната достъпност и свързаност, са реализирани 6 проекти и дейности на обща стойност 2 219 483 лева.

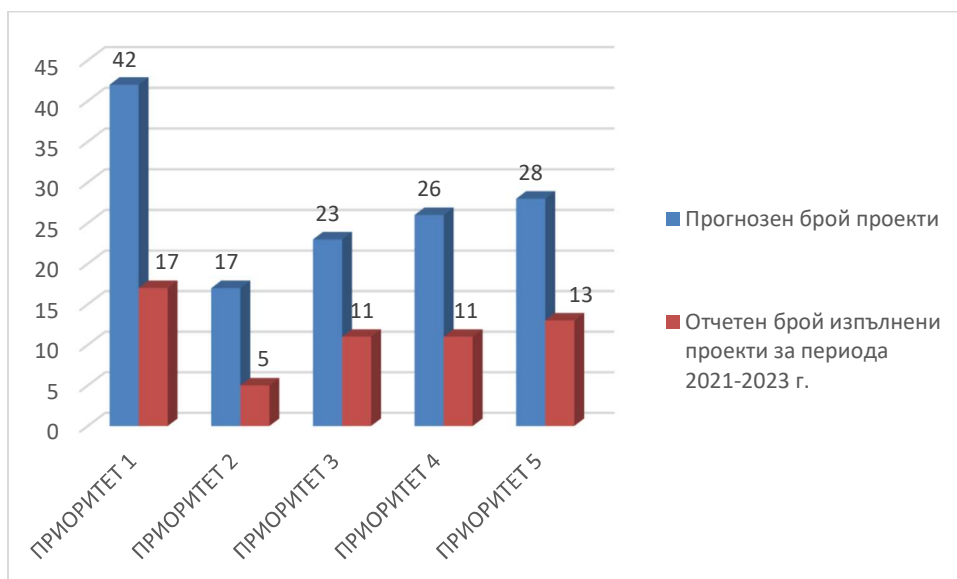
По Мярка 5.2: Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи, отчитаме 3 проекта на обща стойност 4 719 918 лева.

По Мярка 5.3: Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ, няма изпълнени проекти в рамките на отчетния период.

По Мярка 5.4: Цифрова свързаност и телекомуникации, отчитаме 1 проект за 481 728 лева.

По Мярка 5.5: Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда, отчитаме 3 проекта за 443 466 лева.

Графика 8: Планирани и отчетени проекти по приоритети на ПИРО 2021-2023 г. (брой)



Ясно се вижда успешното изпълнение на Приоритети 3 и 4 и умерения напредък по Приоритети 1, 2 и 5 на плана. В средата на програмния период Община Върбица отчита 42% техническо изпълнение на планираните проекти и дейности в програмата за реализация на ПИРО, което е добър напредък за първите три години от прилагане на стратегическия документ.

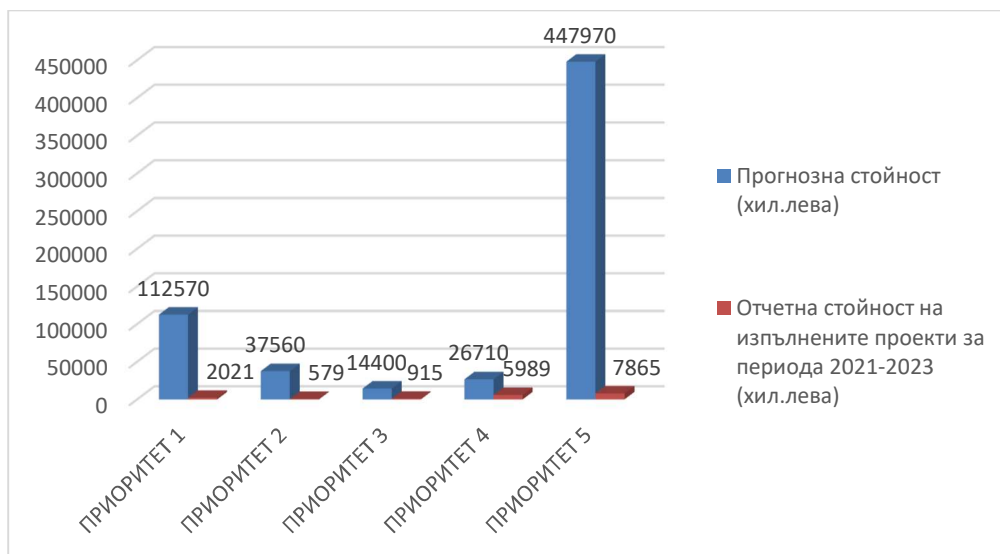
Сравнението на инвестираните финансови ресурси по приоритети на ПИРО с тези, планирани в индикативната финансова таблица и програмата за реализация на документа показва, че е на лице сериозен дисбаланс между планираните и привлечените средства на етапа на МО.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Графика 9: Планирани и привлечени средства по приоритети на ПИРО (хил. лева)



Най-голяма е разликата между планираните и отчетени инвестиции по Приоритет 5 на ПИРО, а най-добро финансово изпълнение отчитаме по Приоритет 4. Реалното финансово изпълнение на първия приоритет е по-голямо, но не може да бъде измерено, тъй като не могат да бъдат събрани точни финансови данни и информация за частните инвестиции и проектите на фирми и земеделски производители.

ИЗВОДИ:

Най-успешен на етапа на междинна оценка на ПИРО е Приоритет 4 „Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни“ с 42% техническо и 22% финансово изпълнение.

На второ място е Приоритет 3 „Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем“ с 48% техническо и 6% финансово изпълнение.

Трети е Приоритет 5 „Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии“ със 46% техническо и 2% финансово изпълнение.

Четвърти е Приоритет 1 „Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството“ – 40% техническо и 2% финансово изпълнение.

Най-слабо изпълнение на етапа на МО на ПИРО отчитаме по Приоритет 2 „Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска“ с 29% техническо и 1,5% финансово изпълнение.



IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ

Стратегията за реализация на ПИРО отразява логиката на интервенциите за постигане на конкретни резултати, ефект и въздействие от прилагането на документа. Ефектът от реализацията на плана се проявява в крайните видими и измерими резултати, продуктите и въздействието на съответните дейности и проекти върху целевата територия и нейното население. Наблюдението и оценката на изпълнението на ПИРО следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината, състоянието на средата и качеството на живот. Това изисква набор от общи и специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценката.

4.1. Оценка за ефективност

Оценката за ефективност се изготвя на база заложените в документа индикатори (показатели) за мониторинг и преглед на тяхната измеримост, актуалност, съгласуваност и отношение към напредъка в изпълнението на плана.

Системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие има за крайна цел да повиши ефективността и ефикасността на използваните материални, финансови и човешки ресурси за постигане на желаните резултати и въздействия върху целевата територия.

Оценката за ефективност указва отношението между постигнатия резултат спрямо целите на плана (главна, стратегически цели и приоритети). В колкото по-висока степен са постигнати целите, толкова по-ефективни са предприетите действия, реализираните проекти и дейности в изпълнение на ПИРО.

Ефективността е оценка на съответствието на целите, а ефикасността е оценка на постигнатия резултат спрямо използваните ресурси.

Оценката за ефективността на изпълнението на ПИРО се изготвя на база заложените в документа индикатори (показатели и измерители) за въздействие и резултат.

Таблица 32: Оценка на постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО на община Върбица по индикатори за наблюдение

Индикатори за продукт				
Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност	Отчетна стойност 2021-2023 г.
Приоритет 1 - Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството				
Мярка 1.1 Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите	Нефинансови предприятия	брой	220	276
	Новосъздадени МСП за преработка на местни суровини (месо, мляко, плодове, зеленчуци и др.)	брой	6	12
	Участие на общината в инвестиционни инициативи (бизнес форуми, панаири и др.)	брой	7	1
	Привлечени инвестиции в предприятия в общината	хил. лева	20000	6743



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Мярка 1.2 Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство	Обработваема земеделска земя	дка	80000	56596
	Създадени нови трайни насаждения	дка	3000	700
	Подпомогнати нови и модернизирани земеделски стопанства	брой	20	28
Мярка 1.3 Устойчиво управление на горските ресурси	Новозалесени горски територии	дка	1000	0
Мярка 1.4 Развитие на туризма като индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, природни и културни забележителности	Места за настаняване и средства за подслон	брой	25	14
	Леглова база в места за настаняване и средства за подслон	брой	500	175
	Създадени нови туристически атракции	брой	3	1
	Разработени нови туристически маршрути	брой	3	1
Приоритет 2 - Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска				
Мярка 2.1 Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове	Обществени сгради с мерки за енергийна ефективност	брой	5	3
	Жилищни сгради с мерки за енергийна ефективност	брой	10	5
Мярка 2.2 Насърчаване на прехода към кръгова икономика	Подкрепени предприятия, въвели НИРД, иновации и щадящи околната среда технологии в производствения си процес	брой	1	3
Мярка 2.3 Опазване на околната среда, горите и борба с климатичните промени	Реализирани проекти за опазване и подобряване на околната среда	брой	5	1
	Проведени акции за почистване и залесяване	брой	7	6
Мярка 2.4 Устойчиво управление на отпадъците	Системи за разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на различни потоци отпадъци (опаковки, строителни, зелени и биоразградими и др.)	брой	3	2
Приоритет 3 - Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, по-висок жизнен стандарт и демографски подем				
Мярка 3.1 Демографски подем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината	Население на общината	брой	10500	7697
	Деца в детските градини	брой	310	253
	Ученици в училищата	брой	850	716



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Мярка 3.2 Подобряване на образованието и модернизация на образователната инфраструктура	Подобрили сгради на образователната инфраструктура	брой	5	3
	Училища с внедрени/работещи съвременни системи/среди за образование – дуално обучение, дигитализация на учебни програми, STEM и др.	брой	1	1
Мярка 3.3 Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности	Ремонтирани спортни обекти и съоръжения	брой	5	1
	Организиран спортни състезания, турнири и шампионати с регионално, национално и/или международно значение	брой	15	3
Мярка 3.4 Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила	Лица, преминали обучение за нови професии и квалификация	брой	200	30
	Разкрити работни места за нуждите на хора с увреждания, роми и продължително безработни	брой	50	150
Приоритет 4 - Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни				
Мярка 4.1 Подобряване на достъпа до електронни административни услуги	Създадени "онлайн" административни услуги	брой	3	148
Мярка 4.2 Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса	Общински служители преминали курсове и обучения	брой	30	30
Мярка 4.3 Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването	Подобрили сгради на здравната инфраструктура	брой	2	1



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Мярка 4.4 Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура	Подобри сгради на социалната инфраструктура	брой	4	1	
	Предоставяни социални услуги	брой	6	4	
	Лица, подпомагани със социални помощи	брой	350	173	
Мярка 4.5 Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура	Подобри сгради на културната инфраструктура	брой	3	0	
	Организираны културни събития (фестивали, традиционни празници, чествания и др.)	брой	15	6	
Приоритет 5 - Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии					
Мярка 5.1 Подобряване на транспортната достъпност и свързаност	Рехабилитирани пътища	км	100	0	
	Подобриена улична мрежа	км	100	30	
Мярка 5.2 Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи	Обновени водопроводни мрежи	км	100	15	
	Изградена нова канализационна мрежа	км	50	0	
	Модернизирани/Изградени МФОС/ ПСОВ	брой	4	0	
Мярка 5.3 Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ	Реализирани проекти за производство на енергия от ВЕИ	брой	5	4	
Мярка 5.4 Цифрова свързаност и телекомуникации	Население, ползващо широколентов достъп до Интернет	%	75	90	
Мярка 5.5 Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда	Реализирани проекти за благоустрояване на населените места	брой	5	2	
	Реализирани проекти в междуобщинско сътрудничество	брой	3	1	
	Реализирани трансгранични проекти	брой	1	0	
Индикатори за резултат					
Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Целева стойност	Отчетна стойност 2021-2023
Стратегическа цел 1	Обновени бизнес/индустриални зони	брой	0	1	0
Стратегическа цел 1	Равнище на безработица	%	18,6	13	25,7
Стратегическа цел 1	Дял на средната годишна работна заплата от тази в областта	%	72	80	73



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Стратегическа цел 1	Нефинансови предприятия на 1000 д. от населението	брой	20	21	36
Стратегическа цел 1	Нетни приходи от продажби на предприятията	хил.лв.	51432	55000	73386
Стратегическа цел 1	Произведена продукция в нефинансовите предприятия на общината	хил.лв.	32621	35000	57951
Стратегическа цел 1	Печалба в нефинансовия сектор	хил.лв.	5315	7000	13818
Стратегическа цел 1	Заети лица	брой	798	850	771
Стратегическа цел 1	Нови електронни услуги в общинската администрация в помощ на предприемачеството	брой	0	3	0
Стратегическа цел 1	Земеделски производители	брой	318	350	149
Стратегическа цел 1	Реализирани нощувки в местата за подслон и настаняване	брой	4000	5000	3592
Стратегическа цел 2	Реновирани и благоустроени публични пространства (паркове и градинки)	брой	0	5	1
Стратегическа цел 2	Новоизградени/реновирани детски площадки и спортни съоръжения	брой	0	5	2
Стратегическа цел 2	Жители с подобро водоснабдяване	брой	0	10500	1900
Стратегическа цел 2	Жители с подобро третиране на отпадъчните води	брой	0	10500	0
Стратегическа цел 2	Количество образувани отпадъци	тона	1192	1000	1381
Стратегическа цел 3	Естествен прираст на населението	брой	-46	-30	-67
Стратегическа цел 3	Механичен прираст на населението	брой	+101	+50	+128
Стратегическа цел 3	Ученици, включени в дуално обучение	брой	0	10	0
Стратегическа цел 3	Население на 1 лекар	брой	2087	2000	1924
Стратегическа цел 3	Население на 1 лекар по дентална медицина	брой	10433	5000	7697
Стратегическа цел 3	Реставрирани, консервирани и експонирани за туристи обекти на културно-историческото наследство	брой	0	1	0

Данните в Таблица 32 представят оценката за постигнатия напредък в изпълнението на ПИРО на община Върбица като всеки от изброените индикатори допринася за постигане на определена стратегическа цел и приоритет на плана. Индикаторите се отчитат като са съпоставени данните от ПИРО към края на базовата 2020 г. с тези към края на 2023 г. Някои показатели, за които няма изменение, не могат да бъдат отчетени на годишна база или няма данни са със същите стойности като тези в плана или в предходна година.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



През отчетния период 2021-2023 г. безработицата в общината расте и остава значително по-висока от средните стойности за област Шумен и за страната. Средната годишна работна заплата също расте, но в процентно отношение е по-ниска от средните възнаграждения за областта и за страната. Въпреки световните кризи, войни и продължаваща инфлация, в местната икономика е отчетен подем, броят на предприятията и финансовите резултати на фирмите се подобряват спрямо предходните години. За съжаление към момента на изготвяне на настоящия годишен доклад, няма официална статистика за състоянието на икономиката през 2023 г. и все още не е отчетен в пълен обем ефектът от пандемията, войните в Украйна и Израел и енергийната криза върху местния бизнес. Обобщено през 2023 г. отчитаме добър напредък в постигане на *Стратегическа цел 1 на ПИРО: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността.*

Резултатите от оценката показват, че населението на общината намалява в резултат на отрицателен естествен прираст, ниска раждаемост и висока смъртност. Негативните демографски тенденции водят до застаряване на населението и влошаване на възрастовата му структура. Броят на учениците в местните училища и на децата в детските градини намалява. Образователната система продължава да се развива, модернизира и напълно отговаря на съвременните изисквания за дигитализация и работа в електронна среда. В общината се предоставят качествени социални услуги, но те не са достатъчно и не успяват да отговорят на потребностите на населението. Здравеопазването е трудно достъпно и системата се нуждае от нови кадри, разширяване и модернизация. Културният и спортният календар са наситени със събития. Данните за тези индикатори показват умерен напредък на годишна база в постигането на *Стратегическа цел 3 на ПИРО: Развитие на човешкия потенциал, насърчаване на образованието, социалното включване, духовно развитие, съхранени традиции и културно наследство.*

Анализът на индикаторите, съотнесими към *Стратегическа цел 2: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурите, енергийна ефективност и опазване на околната среда*, също показва добър напредък през отчетната година. За това допринасят дейностите на Община Върбица по подобряване на пътната и уличната мрежа в населените места, саниране на обществени сгради, облагородяване на зелени площи, спортни площадки и други обекти на техническата инфраструктура.

ИЗВОДИ:

Междинната оценка на ПИРО на база индикатори за въздействие и резултат показва подобряване на икономическото развитие на община Върбица, обновяване на инфраструктурите, насърчаване на заетостта, устойчиво развитие на селското стопанство, грижа за опазването на околната среда и други положителни въздействия. Остават нерешени демографските проблеми, населението намалява и застарява, безработицата се увеличава, но се прилагат редица насърчителни мерки за повишаване на квалификацията на безработните и устройването им на работа. Най-видимият ефект от прилагането на плана остават инвестициите в инфраструктурата - ремонт на пътища, улици, ремонти на обществени сгради, детски и спортни площадки и др.

Индикаторите са съотнесими пряко към Стратегическите цели в плана и показват, че най-добър напредък на етапа на МО е постигнат по показателите, измерващи изпълнението на *Стратегическа цел 2: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурите, енергийна ефективност и опазване на околната среда.* На второ място се нарежда *Стратегическа*



цел 1 на ПИРО: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността. На трето място са резултатите за индикаторите, оценяващи напредъка по Стратегическа цел 3 на ПИРО: Развитие на човешкия потенциал, насърчаване на образованието, социалното включване, духовно развитие, съхранени традиции и културно наследство.

4.2. Оценка за ефикасността на използваните ресурси

Ефикасността указва отношението на постигнатия резултат спрямо вложените разходи (финансови средства). Колкото вложените разходи са по-малки, а постигнатите резултати по-значими, толкова по-ефикасни са действията. Докато ефективността дава отговор на въпроса „дали са изпълнени нужните за подобряване състоянието на целевата територия и нейното население проекти и дейности“, ефикасността дава отговор на въпроса, дали проектите и дейностите са изпълнени по икономически изгоден за обществото начин.

Оценката на ефикасността на използваните ресурси се базира на сравнение между използваните финансови средства за изпълнението на ПИРО и заложените в документа. Извършен е аналитичен преглед на проектите и дейностите, реализирани от община Върбица, други организации и фирми, финансирани със средства от бюджета на общината, структурни фондове на ЕС, частни инвестиции и други източници.

В тази част на междинната оценка ще разгледаме финансовото изпълнение на отделните приоритети на база сравнение между заложеното в Индикативната финансова таблица и Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2023 г. и реално отчетеното изпълнение, вложени финансови средства и инвестиции по отделните проекти.

Таблица 33: Индикативно разпределение на ефикасността на използваните ресурси по приоритети на ПИРО и източници на средства за периода 2021-2023 г.

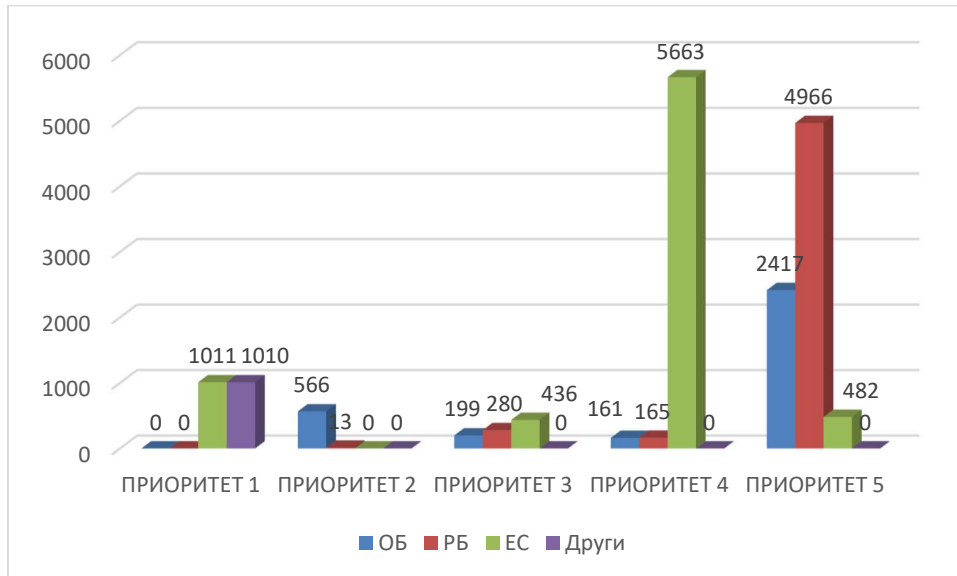
Приоритети	Прогнозна стойност (хил.лева)	Отчетна стойност на изпълнените проекти за периода 2021-2023 г. (хил.лева)	Финансово изпълнение в %	Източници на финансови средства за изпълнените проекти през периода 2021-2023 г. (брой проекти и стойност в хил. лева)							
				ОБ		РБ		ЕС		Други	
				Брой проекти	Стойност	Брой проекти	Стойност	Брой проекти	Стойност	Брой проекти	Стойност
ПРИОРИТЕТ 1	112570	2021	1,80	0	0	0	0	9	1011	8	1010
ПРИОРИТЕТ 2	37560	579	1,54	3	566	2	13	0	0	0	0
ПРИОРИТЕТ 3	14400	915	6,35	1	199	2	280	8	436	0	0
ПРИОРИТЕТ 4	26710	5989	22,42	2	161	2	165	7	5663	0	0
ПРИОРИТЕТ 5	447970	7865	1,76	7	2417	5	4966	1	482	0	0
ВСИЧКО ПИРО 2021-2023	639210	17369	2,72	13	3343	11	5424	25	7592	8	1010

Данните в Таблица 33 показват същественият финансов принос на Европейските фондове за развитието на община Върбица, както по отношение на подпомагане на техническата и социална инфраструктури, така и за местната икономика.

За мерките, свързани с изпълнението на ПИРО на община Върбица, в периода 2021-2023 г., реализирани със средства от републиканския бюджет и от бюджета на общината, информация е събрана чрез капиталови програми - уточнен годишен план и отчет за периода и Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на плана. Направено е аналитично обвързване на посочените в списъците проекти и дейности с приоритетите на ПИРО. Данните позволяват разпределянето на вложения финансов ресурс по източници – републикански бюджет, общински бюджет и европейски фондове и програми.



Графика 10: Разпределение на вложените финансови средства по източници



От данните в Таблица 33 може да бъде направен извода, че 7 592 хил. лева (44%) от общия размер на усвоените средства за реализация на ПИРО в периода 2021-2023 г. са осигурени от фондовете на ЕС и Националното съфинансиране. Най-съществен принос има ПРСР 2014-2020 и респективно ЕЗФРСР, което се обуславя от спецификата на община Върбица и допустимостта ѝ като бенефициент по програмата. Предвид забавеното стартиране на европейските финансиращи програми за периода 2021–2027 г., НПВУ и СПРЗСР, постигнатото финансово осигуряване на процесите на регионално развитие в община Върбица на етапа на МО е добро. Републиканският бюджет е осигурил 5 424 хил. лева или 31% от средствата за изпълнение на плана. Общината е осигурила 3 343 хил. лева или 19% от средства за реализация на ПИРО, а останалите 6% са частно финансиране и други източници.

Значителен принос за изпълнение на ПИРО има местния бизнес, който реализира редица проекти, осъществени с финансовата подкрепа на ПРСР, ОПИК, НПВУ и частни инвестиции. Ефикасността на вложените средства не може да бъде измерена точно, тъй като се предполага, че има още инвестиции, за които няма информация и данни.

Сравнението на привлечените средства по приоритети с тези, планирани в индикативната финансова таблица на ПИРО показва значителен дисбаланс между планираните и привлечените средства, въпреки това изпълнението може да бъде оценено като добро за първите три години от прилагане на стратегическия документ.

ИЗВОДИ:

Ефикасността най-общо е оценка на съответствието между разходите и очакваните ползи от направените инвестиции в различни проекти и дейности. Изпълнените проекти и постигнатите индикатори показват висока резултатност в изпълнението на ПИРО, обвързана с подобрени показатели за устойчивост и развитие.

Реализираните проекти в община Върбица са в пълно съответствие със стратегическата рамка, като допринасят за постигане на целите и приоритетите на плана. Финансовите параметри на плана имат високо изпълнение, като по-ниските проценти по някои мерки се дължат на завишените прогнозни стойности и ограничените източници на финансиране, поради забавения старт на европейските програми. Всичко това дава основание за положителна оценка относно съотношението между направените разходи и очакваните/постигнатите ползи от изпълнението на плана.

Отчитайки видимите, реални резултати от реализираните проекти и дейности и техния ефект върху населението и целевата територия можем да отчетем много добра обща ефективност и ефикасност на ПИРО на община Върбица за периода 2021-2027 г.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



Основните източници на средства за изпълнение на ПИРО са фондовете на ЕС, чрез програмите: ПРСР, ОПИК, ОПРЧР, ОПНОИР и ОПХМП и ВОМР, чрез МИГ „Котел-Сунгурларе-Върбица“. По-малко финансиране е получено от национални фондове и програми на българската държава и средства от републиканския бюджет и общинския бюджет на Община Върбица.

V. ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО И МОНИТОРИНГА НА ПИРО

Община Върбица е създала добра организация за прилагане и изпълнение на ПИРО за периода 2021-2023 г. от гледна точка на планирани и реализирани дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Кметът ежегодно отчита напредъка в изпълнението на плана пред Общинския съвет, съгласно изискванията на Чл.23 и Чл.24 от Закона за регионалното развитие, Чл. 24 и Чл.72 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Създаден е добър механизъм за избор на приоритетни проекти и дейности. Проектиране и планиране се извършва ежегодно, като изборът е свързан със:

- изискванията на действащи нормативни документи, които задължават Общините да извършват определен вид дейности или изградят определен вид обекти;
- необходимостта, продиктувана от потребностите на Общината да създава благоприятни условия за живот и комфортна среда на обитаване и да бъде притегателен център за населението, най-вече за младите хора;
- съобразяване с финансовите възможности на общинския бюджет, при изисквания за съфинансиране;
- съобразяване с проектната готовност на Общината при откриване на процедури за финансиране по съответните програми;
- постоянно търсене на нови възможности за финансиране на проекти по всички програми, приложими за Общината като бенефициент.

С приемането на Плана за интегрирано развитие на община Върбица за периода 2021-2027 г. са набелязани целите и задачите, които трябва да се реализират за плановия период. Във връзка с това, общинската администрация следи за всички възможни европейски и български програми и донорски организации, които биха могли да финансират отделни обекти, дейности и проекти, което да доведе до постигане целите на ПИРО. През последните години са използвани редица възможности за кандидатстване с проекти, привличане и усвояване на средства от европейски фондове и програми на българските министерства. За съжаление не всички проектни предложения са одобрени и финансирани, но те остават ресурс на Общината за оставащите 4 години за изпълнение на плана.

Предмет на мониторинга на ПИРО е постигането на целите и приоритетите на документа, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с неговото изпълнение.

Мерките за наблюдение и механизмите за събиране, обработване и анализ на данни са заложили в самия План за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г. Орган на наблюдение на ПИРО е Общинския съвет. Функциите по наблюдението на ПИРО включват:

- Наблюдение на изпълнението на ПИРО въз основа на определените макроикономически индикатори, индикаторите, отчетаци приноса към целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г., глобалните екологични индикатори, целите на Националната програма за развитие „България 2030“ и другите специфични количествени индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие;
- Координация на дейностите по наблюдението на ПИРО със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица;



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



- Обсъждане и одобряване на редовните годишни доклади и на заключителния доклад за изпълнението на ПИРО;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски - издаване на конкретни указания за преодоляването им;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на ПИРО.

Системата за наблюдение на ПИРО включва следните основни компоненти:

- Система от индикатори за наблюдение, отчетени по-горе, отразяващи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;
- Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ПИРО се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, АЗ, АУЕР, ИАОС, РИОСВ, РЗИ, АСП и др., както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроеността на населението, живеещо в общините на района.
- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ПИРО се осигурява от бюджета на Община Върбица.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на плановете за интегрирано развитие и програмите за тяхната реализация.
- Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.
- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ПИРО и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

За изпълнението на ПИРО се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



наблюдението. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на органа за наблюдение – Общинския съвет, или по искане на Кмета могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва в средата на периода на действие на документа за стратегическо планиране и включва: оценка на първоначалните резултати от изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ. На база на резултатите от междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ПИРО, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на района.

Като слабост на етапа на настоящата междинна оценка отчитаме факта, че няма практика НПО и бизнеса да се привличат като партньори за изпълнението на ПИРО и не се насърчават да изготвят проекти и да кандидатстват самостоятелно за финансиране на процедури, по които са бенефициенти, за да допринасят за постигане на общите цели и приоритети. Община Върбица следва да работи в тази посока, чрез по-активно търсене и привличане на бизнеса и НПО като партньори в съвместни проекти и информирание за възможностите им самите те да кандидатстват за финансиране.

ИЗВОДИ:

В Община Върбица е създадена добра организация за прилагане на ПИРО от гледна точка на заложен и реализирани проекти и дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Това се доказва от постигнатите резултати и напредък в изпълнението на заложените цели и приоритети на плана. Общината е натрупала административен опит в разработването и изпълнението на проекти в различни сфери на обществения живот. Проблем остават ограничените финансови ресурси в местния бюджет за реализация и съфинансиране на голям брой мащабни проекти и дейности в изпълнение на плана.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ

Анализът на етапа на Междинна оценка показва добри резултати в реализацията на Плана за интегрирано развитие на община Върбица за първите три години от неговото прилагане (2021-2023 г.). Техническото изпълнение е 42% на база 57 броя отчетени и в процес на изпълнение проекти и дейности. Финансовото изпълнение на плана е само 3% (17 369 хил. лева). Ниският процент на изпълнение се дължи на големият размер на предвидените инвестиции за развитие на целевата територия.

Изпълнението на плана е успешно, въпреки трудностите, предизвикани от пандемията, войните, инфлацията, енергийната, икономическа и политически кризи. Вероятно общото изпълнение на ПИРО щеше да е още по-добро ако бяха стартирали на време процедурите за кандидатстване с проекти и финансиране от европейските програми за периода 2021-2027 г., НПВУ и СПРЗСР. На етапа на МО реализацията на заложените мерки и дейности е по-висока, но не може да се измери точно поради липсващите данни и информация за всички проекти и дейности на частния сектор, които няма как да бъдат проследени и отчетени.

За периода на междинна оценка на ПИРО 2021-2023 г., в община Върбица се наблюдават тенденции на подобрене на социално-икономическото развитие. Основният проблем остава демографската криза, намаляващото и застаряващо население. Отбелязан е икономически растеж, който се изразява в нарастване броя на предприятията, обема на



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



произведената и реализирана продукция и печалбите на местните фирми. Има напредък и в областта на подобряване на техническите и социални инфраструктури. Остават неизпълнени големите проекти за подобряване състоянието на водоснабдителните и изграждане на канализационни мрежи и ПСОВ в населените места на общината.

В резултат на проведената междинна оценка за изпълнение на ПИРО на община Върбица можем да направим следните обобщени изводи:

1. В регионален план през периода 2021-2023 г. община Върбица запазва второ място по територия, трето по брой населени места и пето място по население сред 10-те общини в област Шумен.
2. В община Върбица в края на 2023 г. живее 5% от населението на област Шумен (относителният дял намалява с 1% спрямо 2020 г.) и 0,93% от населението на СИР (към 2020 г. е 1,12%). Средната гъстота на населението в общината (16,84 души на кв. км. за 2023 г.) е по-малка от средните стойности за област Шумен (44,12), както и от средната гъстота за страната (58,07) и за СИР (56,45 души на кв. км.).
3. През 2023 г. в община Върбица живеят 7697 души, 49% от които мъже и 51% жени. Градското население (на гр. Върбица) е 31%, в селата живеят останалите 69% от жителите на общината. Структурата на населението по пол и урбанизираност се запазват почти без изменение в рамките на периода на прилагане на ПИРО.
4. Естественят прираст на населението е отрицателен, средно по минус 92 души на година, като през 2021 г. в резултат на пандемията достига минус 156, а през 2023 г. намалява до минус 67. Средногодишният брой на живородените деца за периода 2019-2023 г. е 68. Средната смъртност за изследваните 5 години е 160 човека годишно, като най-високите й стойности са по време на пандемията от коронавирус 2021 г. – 156 души.
5. Механичният прираст на населението в община Върбица се променя динамично, като през повечето изследвани години е положителен, с изключение на 2021 г., когато е минус 19 души. През 2022 г. механичният прираст е +182 души, а през 2023 г. - +128. Общо в резултат на отрицателния естествен и въпреки положителния механичен прираст населението в община Върбица за периода 2021-2023 г. е намаляло с 61 души.
6. Образователната система е добре организирана и материално обезпечена, но учениците в местните училища и децата в детските градини през 2023 г. намаляват.
7. Системата на здравеопазването включва само доболнична помощ, която се осъществява от общопрактикуващи лекари, един медицински и един спешен център. Здравното и медицинско обслужване на гражданите е затруднено, поради неравномерното разпределение на населението и отдалечеността на голяма част от населените места от общинския център. Населението не е достатъчно обезпечено със здравни и лечебни заведения, медицинско оборудване и персонал. На един лекар през 2023 г. се падат 1924 пациенти, а на един зъболекар 7697 пациенти. Натовареността на медицинския персонал е значително над средната за областта и за страната.
8. В общината функционират разнообразни социални дейности и услуги, които отговарят на стандартите за качество, но не задоволяват напълно потребностите на населението. Има нужда от разкриване на нови и разширяване обхвата на съществуващите социални услуги.
9. Равнището на безработица в община Върбица през 2023 г. е 25,7%, като бележи ръст от 4,6 пункта спрямо 2022 г. и 7,1 пункта спрямо 2021 г. По-високото равнище на безработица се дължи на намалялото икономически активно население, което служи за база при изчисляване на показателя и на реален ръст на безработните лица. Средномесечният брой на регистрираните безработни за 2023 г. е 767, със 109 повече спрямо 2022 г. и с 258 повече от 2021 г. Безработните мъже са 324 (42% от регистрираните), а жените – 443 (58%). Жените са по-уязвими и по-често изпадат в риск от безработица, тъй като по-трудно се адаптират към структурните промени в икономиката, изискванията на работодателите и пазара на труда. Безработицата в община Върбица през 2023 г. е 25,7% и



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



- остава значително по-висока от средните нива за област Шумен (10,7%) и за страната (5,6%). Тенденциите показват, че пазарът на труда се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки, за гарантиране на заетостта и доходите.
10. Средната годишна работна заплата в община Върбица се увеличава с 8,4% през 2022 г. спрямо 2021 г. Въпреки отчетения ръст, възнагражденията в общината остават по-ниски от средната заплата в област Шумен – 16 702 лева, значително по-ниски спрямо средната годишна работна заплата за страната – 21 242 лева и за СИР – 18 241 лева за 2022 г.
 11. Икономическото развитие на община Върбица се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме подем в периода 2021-2023 г. Селското стопанство запазва своите стабилни позиции и отчитаме сериозен ръст на броя на предприятията в сектора. Бизнесът постепенно преодолява кризата и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия. Статистиката отчита повишаване на доходите и потреблението и подобряване на финансовите резултати на местните предприятия.
 12. Въпреки предизвикателствата и трудностите през 2023 година и негативното влияние на войните кризи и неблагоприятните демографски процеси и политически условия, Община Върбица се справя много успешно и успява да реализира част от планираните в ПИРО проекти, мерки и дейности.
 13. В Индикативната финансова таблица към ПИРО на община Върбица 2021-2027 г. за петте основни приоритета са заложили 136 проекти и дейности на обща стойност 639 210 хиляди лева. На етапа на МО отчитаме 57 изпълнени и в процес на изпълнение проекти и дейности за 17 369 хиляди лева. Това е умерен напредък в изпълнението на плана в средата на програмния период, предвид забавянето на възможностите за финансиране от оперативни програми, НПВУ и СПРЗСР. Реалното финансово и техническо изпълнение на плана е по-голямо, но не може да бъде измерено точно тъй като не са отчетени проектите, финансирани с частни инвестиции на територията на общината.
 14. Най-успешен на етапа на междинна оценка на ПИРО е Приоритет 4 „Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни“ с 42% техническо и 22% финансово изпълнение. На второ място е Приоритет 3 „Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем“ с 48% техническо и 6% финансово изпълнение. Трети е Приоритет 5 „Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии“ със 46% техническо и 2% финансово изпълнение. Четвърти е Приоритет 1 „Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството“ – 40% техническо и 2% финансово изпълнение. Най-слабо изпълнение на етапа на МО на ПИРО отчитаме по Приоритет 2 „Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска“ с 29% техническо и 1,5% финансово изпълнение.
 15. Междинната оценка на ПИРО на база индикатори за въздействие и резултат показва подобряване на икономическото развитие на община Върбица, обновяване на инфраструктурите, насърчаване на заетостта, устойчиво развитие на селското стопанство, грижа за опазването на околната среда и други положителни въздействия. Остават нерешени демографските проблеми, населението намалява и застарява, безработицата се увеличава, но се прилагат редица насърчителни мерки за повишаване на квалификацията на безработните и устройването им на работа. Най-видимият ефект от прилагането на



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



плана остават инвестициите в инфраструктурата - ремонт на пътища, улици, ремонти на обществени сгради, детски и спортни площадки и др.

16. Индикаторите са съотносими пряко към Стратегическите цели в плана и показват, че най-добър напредък на етапа на МО е постигнат по показателите, измерващи изпълнението на Стратегическа цел 2: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурите, енергийна ефективност и опазване на околната среда. На второ място се нарежда Стратегическа цел 1 на ПИРО: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността. На трето място са резултатите за индикаторите, оценяващи напредъка по Стратегическа цел 3 на ПИРО: Развитие на човешкия потенциал, насърчаване на образованието, социалното включване, духовно развитие, съхранени традиции и културно наследство.
17. Ефикасността най-общо е оценка на съответствието между разходите и очакваните ползи от направените инвестиции в различни проекти и дейности. Изпълнените проекти и постигнатите индикатори показват висока резултатност в изпълнението на ПИРО, обвързана с подобрени показатели за устойчивост и развитие.
18. Реализираните проекти в община Върбица са в пълно съответствие със стратегическата рамка, като допринасят за постигане на целите и приоритетите на плана. Финансовите параметри на плана имат високо изпълнение, като по-ниските проценти по някои мерки се дължат на завишените прогнозни стойности и ограничените източници на финансиране, поради забавения старт на европейските програми. Всичко това дава основание за положителна оценка относно съотношението между направените разходи и очакваните/постигнатите ползи от изпълнението на плана.
19. Отчитайки видимите, реални резултати от реализираните проекти и дейности и техния ефект върху населението и целевата територия можем да отчетем много добра обща ефективност и ефикасност на ПИРО на община Върбица за периода 2021-2027 г. Основните източници на средства за изпълнение на ПИРО са фондовете на ЕС, чрез програмите: ПРСР, ОПИК, ОПРЧР, ОПНОИР и ОПХМП и ВОМР, чрез МИГ „Котел-Сунгурларе-Върбица“. По-малко финансиране е получено от национални фондове и програми на българската държава и средства от републиканския бюджет и общинския бюджет на Община Върбица.
20. В Община Върбица е създадена добра организация за прилагане на ПИРО от гледна точка на заложените и реализирани проекти и дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Това се доказва от постигнатите резултати и напредък в изпълнението на заложените цели и приоритети на плана. Общината е натрупала административен опит в разработването и изпълнението на проекти в различни сфери на обществения живот. Проблем остават ограничените финансови ресурси в местния бюджет за реализация и съфинансиране на голям брой мащабни проекти и дейности в изпълнение на плана.

ПРЕПОРЪКИ

В резултат на проведената междинна оценка за напредъка в изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Върбица 2021-2027 г. имаме следните препоръки за повишаване степента на изпълнимост и приложимост на документа:

1. **Стратегията за развитие на общината** за оставащия период на действие на ПИРО до 2027 г. следва да бъде агресивна по отношение протичането на демографските процеси, подкрепяща по отношение на желания териториален баланс в развитието и насърчаване на икономиката и стабилизираща по отношение изграждането и обновяването на инфраструктурите.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



2. **Заложените приоритети** – икономически растеж, чиста околна среда, висок жизнен стандарт, демографски подем, качествени и достъпни обществени услуги и подобряване на инфраструктурата са уместни по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район. Визията на ПИРО звучи актуално, реалистично и е изпълнима в дългосрочна перспектива. Основните стратегически цели и приоритети са добре изведени и точно подредени и при актуализация на ПИРО не следва да се променят.
3. **ПИРО да се съгласува с актуалните действащи програми, финансирани от европейските фондове в периода до 2027 г.**, които бяха одобрени след неговото приемане от Общински съвет – Върбица през 2021 г. Да се направи преглед на всички национални и европейски програми, по които Общината, местния бизнес и НПО са възможни бенефициенти и да се идентифицират реални мерки, процедури и схеми, по които може да се кандидатства за изпълнение на дейностите в плана.
4. **Да се актуализира Програмата за реализация на ПИРО** за оставащия период на неговото действие до 2027 г. с приоритетни и реално изпълними проекти, дейности, финансови източници, срокове и отговорници. От програмата да отпаднат неприложимите и неизпълними проекти и дейности, за които междинната оценка е показала нулев напредък и/или е констатирана липса на възможност за въздействие, планиране и отчетност на изпълнението.
5. **Да се кандидатства още по-активно** по международни и трансгранични програми и да се търсят нови партньорства за реализация на съвместни проекти с други Общини, бизнеса и НПО.
6. **Общината да създаде база данни и да събира ежегодно информация от НПО, училища, читалища, бизнеса и земеделски производители** за техните инвестиции и проекти, за да може на етапа на Последваща оценка за изпълнение на плана да се включат и техните инициативи и дейности.
7. **Реализираните мерки и дейности, които не са включени в Програмата за реализация на ПИРО, но съответстват на визията, основните приоритети и цели, да бъдат добавени в годишните отчети за изпълнение на документа** и да се включат в последващата оценка на плана. Това ще предаде по-голяма пълнота, яснота и актуалност на дейностите, в изпълнение на политиката за устойчиво местно развитие.
8. **Общината да продължи балансираната си териториална политика за местно развитие**, като осъществява проекти, мерки и дейности в града и селата.
9. **Да се популяризира ежегодно напредъка в изпълнението на ПИРО сред гражданите** и да се активизират бизнеса и НПО да участват в различни дейности и проекти, за да се повиши общото изпълнение на заложените цели и приоритети.

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ, СХЕМИТЕ

Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Върбица и останалите общини в област Шумен 2020-2023 г.

Таблица 2: Население в община Върбица 2019 – 2023 г.

Таблица 3: Население по населени места в община Върбица 2019-2023 г.

Таблица 4: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2020-2023 г.

Таблица 5: Население по възрастови групи в община Върбица – 2020-2023 г.

Таблица 6: Естествен прираст на населението на община Върбица 2019-2023 г.

Таблица 7: Заселени, изселени и механичен прираст на населението 2019-2023 г.

Таблица 8: Образователна структура на населението на 7 и повече години към 07.09.2021 г.

Таблица 9: Население по етническа група и пол към 07.09.2021 г.

Таблица 10: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12. 2021-2023 г.



ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Върбица
2021-2027 г.



- Таблица 11: Средногодишно равнище на безработица в община Върбица 2021-2023 г.
Таблица 12: Възрастова структура на безработните лица 2021-2023 г.
Таблица 13: Образователна структура на безработните лица 2021-2023 г.
Таблица 14: Продължително безработни лица (над 1 година) 2021-2023 г.
Таблица 15: Разкрити работни места и постъпили на работа лица 2021-2023 г.
Таблица 16: Брой нефинансови предприятия по икономически дейности 2018-2022 г.
Таблица 17: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2018-2022
Таблица 18: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата
Таблица 19: Баланс на земеделските земи по видове собственост към 2023 г.
Таблица 20: Брой регистрирани земеделски производители 2019-2023 г.
Таблица 21: Брой земеделски стопани по населени места през 2023 г.
Таблица 22: Основни видове отглеждани култури и среден добив от декар
Таблица 23: Справка за броя на животните по видове 2021-2023 г.
Таблица 24: Разпределение на общата горска площ по видове собственост 2023 г. (ха)
Таблица 25: Предвидено и осъществено ползване на дървесина от горския фонд на община Върбица за периода от 2021 – 2023 г. (куб.м.)
Таблица 26: Медицински персонал и население на един лекар 2020-2023 г.
Таблица 27: Сравнителни данни за училищата в община Върбица 2018-2023 г.
Таблица 28: Сравнителни данни за детските градини по учебни години 2018-2023 г.
Таблица 29: Действащи художествени състави към Народни читалища в община Върбица
Таблица 30: Справка за изпълнени проекти и дейности през периода 2021-2023 г.
Таблица 31: Изпълнение на ПИРО през периода 2021-2023 г. по приоритети и мерки
Таблица 32: Оценка на постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО на община Върбица по индикатори за наблюдение
Таблица 33: Индикативно разпределение на ефикасността на използваните ресурси по приоритети на ПИРО и източници на средства за периода 2021-2023 г.

- Графика 1: Динамика на населението в община Върбица 2019-2023 г.
Графика 2: Естествен прираст на населението 2019-2023 г.
Графика 3: Механичен прираст на населението 2019-2023 г.
Графика 4: Образователна структура на населението в община Върбица към 2021 г.
Графика 5: Население по постоянен и настоящ адрес – сравнителни данни 2021-2023 г.
Графика 6: Динамика на безработицата в община Върбица 2021-2023 г.
Графика 7: Структура на икономиката в община Върбица към 2022 година по относителен дял на отчетените нефинансови предприятия
Графика 8: Планирани и отчетени проекти по приоритети на ПИРО 2021-2023 г. (брой)
Графика 9: Планирани и привлечени средства по приоритети на ПИРО (хил. лева)
Графика 10: Разпределение на вложените финансови средства по източници